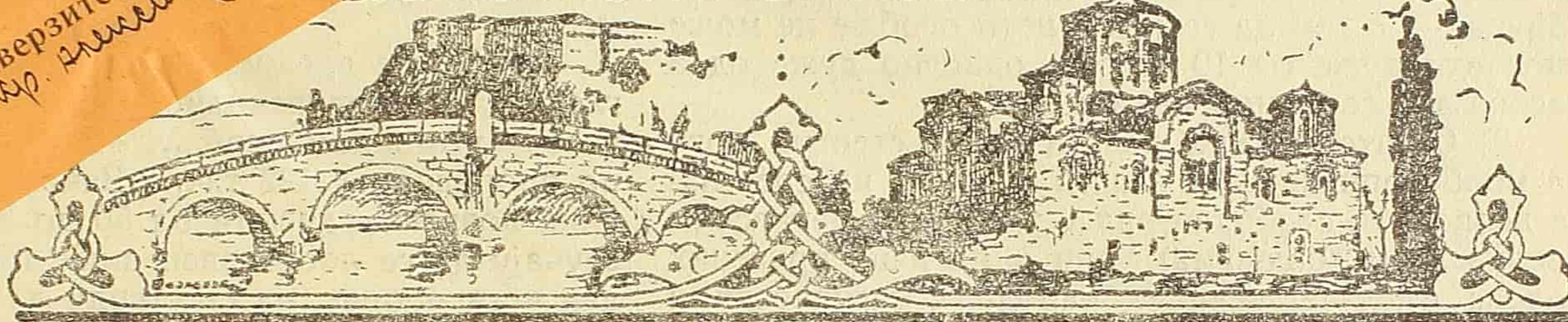

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

21 Универзитетска библиотека БЕОГРАД
Ул. Мр. Димитрија 71

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

10 АПРИЛА 1937 ГОД.
СУБОТА

Поједини број 2 динара

ГОДИНА VIII БРОЈ 781
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази једанпут недељно. Годишња претплата 80 динара.
Огласи се прикају по утврђеној тарифи. Рукописе, огласе и све што је у вези са штампањем
у Службеном листу треба слати на адресу: Цара Николе 35.

НАРЕДБА

О ограничењу ноћног рада помоћног особља у хлебарџко-пекарским радњама на територији Вардарске бановине

На основи овлашћења из чл. 7 Уредбе о ограничењу ноћног рада помоћног особља у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) оштампане у „Службеним новинама“ бр. 129-XXX од 9 јуна 1936 год., а прописане од Министарства социјалне политике и народног здравља Ст. бр. 41603 од 27 маја 1936 год. а по саслушању Занатске и Радничке коморе, подружнице Савеза живежарских радника Југославије у Скопљу и Удружења занатлија — секција пекара у Скопљу, прописујем следећу

НАРЕДБУ

О ограничењу ноћног рада помоћног особља у хлебарско-пекарским радњама на територији Вардарске бановине

Чл. 1

1) У свима хлебарско-пекарским предузећима (радњама) у којима се производи хлеб забрањен је за помоћно особље сваки рад почев од 17 часова па до 5 часова, ако се ради са једном сменом, односно од 21 час па до 5 часова, ако се ради у две смене, — изузев случајева предвиђених овом Наредбом.

У свима пекарским предузећима (радњама) у којима се производи луксузно пециво као: кифле, погачице, симит, ђеврек, ђаје и томе слично, забрањен је за помоћно особље сваки рад почев од 15 часова до три часа.

2) Радно време помоћног особља може трајати: у занатским радњама у којима се ради у једној смени 10 (десет) часова дневно, а у индустри-

ским предузећима, односно у радњама у којима се ради у две смене, 8 (осам) часова дневно.

У радионици мора на видном месту бити истакнут распоред рада за свако уписано лице. Из тога распореда има јасно да се види када почиње и када завршава рад сваки радник понаособ. Распоред рада помоћног особља у пекарским радњама у Скопљу има се поднети на увиђај и оверу Инспекцији рада при VI одељењу Краљевске банске управе у Скопљу, а у осталим местима надлежној управној власти првог степена.

Ниједан радник или шегрт не сме бити запослен у две смене.

Власници пекарских радња, који желе да уреде пословање у две смене, дужни су ради контроле пријавити то надлежној полицијској власти и Инспекцији рада са напоменом: од колико до колико ради прва а од колико до колико часова ради друга смена. Овој пријави приложиће и распоред рада помоћног особља по сменама.

Чл. 2

1) За време највише од три сата пре нормалног рада, тј. рада на табли који не може почети у пекарницама које производе хлеб пре 5 (пет) часова, а у пекарницама које производе луксузно пециво пре 3 (три) часа, дозвољено је обављање припремних радова.

У припремне радове спада: мешање кваса, ложење пећи и сејање брашна. Под радом на табли сматра се: сипање воде у брашно, мешање теста, израђивање хлеба на столу, делење и вагање.

2) За обављање припремних радова може се у пекарским предузећима (радњама) упослити о-

нолико радника колико има пећн. Имена тих радника имају увек бити истакнута на видном месту у радњи.

Чл. 3.

1) Изузетно од прописа чл. 1 дозвољен је слободан рад у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) уочи и на дан сајмова — вашара, панађура, — с тим да се једно исто особље не може упослити дуже од 10 часова, односно дуже од 8 часова ако се ради у две смене.

2) Опште управне власти првог степена могу на молбу општинских власти и самих интересена та дозволити слободан рад у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) уочи и на дане црквених година и слава, великих народних свечаности и скупова, војних маневара, пролаза војске и томе слично, под условом да помоћно особље не може бити запослено дуже од 10 часова, односно дуже од 8 часова ако се ради у две смене.

3) У местима где има становника исламске вероисповести општа управна власт првога степена може дозволити производњу хлеба и недељом преко целог дана за време рамазанског поста.

4) У случају више силе, елементарних непогода и томе слично, рад у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) слободан је под условом да власници радња најдаље у року од 24 часа о томе обавесте Инспекцију рада Краљевске банске управе.

Чл. 4.

Помоћном особљу у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) мора се дати непрекидни недељни одмор од 36 часова и то почев од 17 часова у суботу до 5 часова у понедељак, ако се ради са једном сменом, односно од 21 час у суботу до 9 часова у понедељак за другу смену, ако се ради у две смене, а у пекарским радњама у којима се производи луксузно пециво овај одмор почиње у 15 часова у суботу до 3 часа у понедељак.

За време овог одмора има се у смислу § 154 Закона о радњама обуставити сваки рад.

Чл. 5.

Прописи ове Наредбе не односе се на рад у пекарницама у болницама, лечилиштима и санаторијумима, ако ова производња служи искључиво за подмирење потреба ових установа, као и државне војне пекарнице.

Чл. 6.

За жене без разлике година старости и мушку децу испод 18 година важе прописи §§ 17, 18 и 19 Закона о заштити радника.

Чл. 7.

Радно време прописано овом Наредбом важи и за лето и за зиму.

Чл. 8.

Продаја и разношење хлеба не сме се ни у ком случају почети пре 5.30 часова лети, а зими пре 6 часова.

Чл. 9.

1) За све прекршаје ове Наредбе у погледу ограничења ноћног рада помоћног особља у хлебарско-пекарским предузећима (радњама) које по-

слодавац учини, казниће се по прописима § 124 тач. 2 Закона о заштити радника новчаном казном од 500 до 5.000 динара, а у случају да послодавац више пута прекрши један исти пропис, па се утврди да раније изречена новчана казна није имала никаквог дејства, онда ће се казнити поред новчане казне још и затвором од месец дана до три месеца.

2) За све прекршаје чл. 4 ове Наредбе у погледу давања непрекидног недељног одмора од 36 часова помоћном особљу, казниће се послодавац по прописима § 122 тач. 2 Закона о заштити радника новчаном казном од 50 до 3.000 динара, а у случају да се послодавац више пута огреши о један исти пропис, па се утврди да раније изречена новчана казна није имала никаквог дејства, онда ће се казнити поред новчане казне још и затвором до месец дана.

3) Све прекршаје ове Наредбе извиђа и кажњава Краљевска банска управа — Инспекција рада — сходно пропису § 125 Закона о заштити радника.

4) Новчане казне иду у корист државне касе.

Чл. 10.

О свему осталом за хлебарско-пекарска предузећа (радње) важе прописи Наредбе Краљевске банске управе о отварању и затварању локала трговачких и занатских радња и о радном времену помоћног особља VIII бр. 29 од 3 јануара 1936 г објављене у „Службеном листу“ Вардарске бановине 10 јануара 1936 год. бр. 526.

Чл. 11.

Ова Наредба одобрена је од Министарства социјалне политике и народног здравља решењем Ст. бр. 16323 од 27 марта 1937 год., а по сагласности добијеној од Министарства трговине и индустрије под бр. III — 39158/36 год. и ступа на снагу 15 дана по објави у „Службеном листу“ Вардарске бановине.

По ступању на снагу ове Наредбе престају важити све наредбе које се односе на радно време помоћног особља у хлебарско-пекарским предузећима (радњама).

VI Бр. 4561

30 марта 1937 год.

Скопље.

С. О. 1329

По овлашћењу Бана
Вардарске бановине

Помоћник,

ДИМИТРИЈЕ НЕШИЋ, с. р.

1—1

НОВ ИЗБОР ОПШТИНСКИХ ОДБОРНИКА У ОПШТИНИ СЛАТИНСКОЈ, СРЕЗА ГЊИЛАНСКОГ

На основу ст. 6 § 50 у вези § 30 Закона о општинама, и овлашћења г. Министра унутрашњих послова

НАРЕЂУЈЕМ:

Да се изврши нов избор општинских одборника у Општини слатинској, среза гњиланског, у недељу 16 маја 1937 год. а по пропису ст. 6 § 50 Закона о општинама, са обновом целог предизборног поступка по прописима Закона о општинама и Уредбе о саставу кандидатских листа, о са-

ставу и раду бирачких одбора и о поступку код гласања за избор општинских одборника у Вардарској бановини, пошто је Управни суд у Скопљу, решењем својим од 13 марта 1937 године бр. 2569 поништио избор одборника Општине сладинске, среза гњиланског, извршен на дан 28 фебруара 1937 године, с тим да се нови избор има извршити у року од 2 месеца са обновом целокупног предизборног поступка.

II бр. 10635/32

од 1 априла 1937 год.

Скопље.

С. О. 1335

За Бана

Помоћник,

ДИМ. НЕШИЋ

1—1

НОВ ИЗБОР ОПШТИНСКИХ ОДБОРНИКА У ОПШТИНИ ГРАДСКОЈ, СРЕЗА КАВАДАРСКОГ

На основу ст. 6 § 50 у вези § 30 Закона о општинама и овлашћења г. Министра унутрашњих послова

НАРЕЂУЈЕМ:

Да се изврши нов избор општинских одборника у Општини градској, среза кавадарског, у недељу 16 маја 1936 године а по пропису става 6 § 50 Закона о општинама са обновом целог предизборног поступка по прописима Закона о општинама и Уредбе о саставу кандидатских листа, о саставу и раду бирачких одбора и о поступку код гласања за избор општинских одборника у Вардарској бановини, пошто је Управни суд у Скопљу, решењем својим од 16 марта 1937 год. бр. 2616 поништио избор одборника општине варошице Градско, среза кавадарског, извршен на дан 28 фебруара 1937 год. с тим да се нови избор обави у року од два месеца са обновом целог предизборног поступка.

II бр. 10730/37

од 1 априла 1937 год.

Скопље.

С. О. 1334

За Бана,

Помоћник,

ДИМ. НЕШИЋ

1—1

ПОСТАВЉЕЊЕ ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА КОМИСИЈЕ ЗА ПОЛАГАЊЕ МАЈСТОРСКОГ ИСПИТА ИЗ ЕЛЕКТРО-ИНСТАЛАТЕРСКОГ ЗАНАТА ПРИ ЗАНАТСКОЈ КОМОРИ У СКОПЉУ

По предлогу Занатске коморе у Скопљу, а на основу § 54 Закона о радњама, Уредбе Министарства трговине и индустрије II бр. 34523/у и § 42 Закона о банској управи овим

РЕШЕЊЕМ:

постављам за чланове и њихове заменике комисије за полагање мајсторског испита из електро-инсталатерског заната при Занатској комори у Скопљу следећа лица:

За чланове:

- 1) Јована Поповића, инжињера;
- 2) Георгија Пољакова, контр. чиновника;
- 3) Арона Бехара, електро-инсталатера;
- 4) Душана Куртовића, електро-инсталатера;
- 5) Добривоја Михајловића, електро-инсталат.

За заменике:

- 1) Александра Тодоровића, електро-инсталат.
- 2) Александра Тасића, електро-инсталатера;

3) Ставру Михајловића, електро-инсталатера.
Мандат чланова комисије и њихових заменика траје две године рачунајући од дана постављења.

Одељење за трговину, обрт и индустрију Краљевске банске управе нека изврши ово решење.

Заменик Бана

Помоћник,

ДИМ. НЕШИЋ

1—1

VIII бр. 4801/37

Скопље.

С. О. 1325

ПОСТАВЉАЊЕ ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА КОМИСИЈЕ ЗА ПОЛАГАЊЕ НАЈСТОРСКИХ ИСПИТА ЗА МАЈСТОРЕ ЗИДАРЕ, ТЕСАРЕ, КЛЕСАРЕ И БУНАРЦИЈЕ ПРИ ЗАНАТСКОЈ КОМОРИ У СКОПЉУ

По предлогу Занатске коморе у Скопљу, а на основу § 39 Закона о радњама, Уредбе Министарства трговине и индустрије II бр. 34524/у од 10 октобра 1932 год. и § 42 Закона о банској управи овим

РЕШЕЊЕМ:

постављам за чланове и њихове заменике комисије за полагање мајсторских испита за мајсторе зидаре, тесаре, клесаре и бунарције при Занатској комори у Скопљу следећа лица:

I. За зидаре:

Чланови:

- 1) Душана Андрејевића, директора Мушке занатске школе;
- 2) Димитрија Аксентијевића, техн. саветника;
- 3) Тому Маринковића, техн. саветника;
- 4) Саре Велевића, зидара;
- 5) Васу Тодоровића, зидара;
- 6) Деспота Серафимовића, зидара.

За заменике ових чланова:

- 1) Виктора Худака, архит. и чинов.
- 2) Трпе Јаћимовића, зидара;
- 3) Младена Тодоровића, зидара;
- 4) Божина Таневића, зидара.

II. За тесаре:

Чланови:

- 1) Душана Андрејевића, директора Мушке занатске школе;
- 2) Владимира Каракушевића, техн. в. пристава;
- 3) Тому Маринковића, техн. саветника;
- 4) Буру Новаковића, тесара;
- 5) Секулу Недељковића, тесара;
- 6) Илију Јовановића, тесара.

За заменике ових чланова:

- 1) Виктора Худака, архитекту;
- 2) Стамата Петковића, тесара;
- 3) Серафима Андрејевића, тесара;
- 4) Деспота Серафимовића, тесара.

III. За клесаре:

Чланови:

- 1) Душана Андрејевића, директора Мушке занатске школе;
- 2) Димитрија Аксентијевића, техн. саветника;
- 3) Светозара Васиљевића, архитекту;
- 4) Тодора Сотировића, клесара;
- 5) Исмаила Исмаиловића, клесара.

За заменике ових чланова:

- 1) Виктора Худака, архитекту;

IV. За бунарџије:

Чланови:

- 1) Живорада Николића, техн. саветника;
- 2) Кнафелца Леона, саветника;
- 3) Божидара Нешића, овлашћеног инжењера;
- 4) Василија Лепчевића, грађевинара.

За заменике ових чланова:

- 1) Димитрија Аксентијевића, техн. саветника;
- 2) Јордана Стојановића, грађевинара.

Мандат чланова комисије и њихових заменика траје две године рачунајући од дана постављења.

Одељење за трговину, обрт и индустрију Краљевске банске управе нека изврши ово решење.

VIII бр. 4802/37
од 26 марта 1937 г.

Скопље.

С.О. 1324

Заменик Бана,
Помоћник,
ДИМ. НЕШИЋ

1—1

Постављења

Решењем г. Бана Моравске бановине I бр. 7130 од 23 марта 1937 год. постављен је на конкурс за бановинског управника VII групе управе Бановинске бање у Нишкој бањи Марковић Ђорђе, бановински виши технички пристав исте групе Техничког одељења Краљ. банске управе Вардарске бановине.

Одлуком г. Бана I бр. 18216/36 од 6 априла 1937 године, Драгомир К. Спасић, чиновник Градског поглаварства у Скопљу, постављен је за управно-канцеларског приправника од X пол. групе при Општем одељењу Банске управе.

Одлуком г. Бана I бр. 4527/37 од 6 априла, Селим Х. Хасан, дипломирани грађ. техничар из Охрида, постављен је за надзорника бановинских путова — званичника III пол. групе при Техничком одељку начелства среза штипског, са седиштем у Берову.

Одлуком г. Бана I бр. 4525/37 од 6 априла, Анђелко Ј. Чочановић, дипломирани техничар из Призрена, постављен је за надзорника бановинских путова — чиновничког приправника од X пол. групе при техничком одељку начелства среза кичевског, са седиштем у Кичеву.

Одлуком г. Бана I бр. 4139/37 од 29 марта, Спасојевић-Булатовић Светозар постављен је за полиц. стражара-приправника, званичника III групе при државној полиц. стражи у Скопљу, са нарочитим додатком од 100 динара месечно.

Одлуком г. Бана I бр. 4140/37 од 29 марта, Павковић Л. Јован постављен је за полиц. стражара - приправника, званичника III групе при државној полицијској стражи у Скопљу, са нарочитим додатком од 100 динара месечно.

Унапређења

Одлуком г. Бана I бр. 3726/37 од 23 марта, Љубомир М. Јанковић, бановински техничар-дневничар Техничког одељка при Среском начелству у Скопљу, постављен је за надзорника бановин-

ских путева чиновничког приправника од X положајне групе при истом одељку.

Одлуком г. Бана I бр. 4436/37 од 5 априла, др. Јово Д. Кашиковић, примарни лекар VI групе Бановинске болнице у Лесковцу, постављен је за шефа хируршког одељења V групе при истој болници.

Одлуком г. Бана I бр. 4437/од 5 априла, др. Сотир А. Атанацковић, примарни лекар и в. д. управника Бановинске болнице у Битољу V групе, постављен је за шефа отсека за дечје болести и в. д. управника IV₂ групе при истој болници.

Одлуком г. Бана I бр. 4438/37 од 5 априла, др. Петар Р. Контић, управник Бановинске болнице VI₂ групе у Приштини, постављен је за управника исте болнице IV₁ групе.

Одлуком г. Бана I бр. 4439/37 од 5 априла, др. Јевгеније Макаренко, чинов. приправник од VIII групе — лекар удружене здравствене општине у Тополчану, среза прилепског, постављен је за чиновника VIII групе, лекара при истој здравственој општини.

Одлуком г. Бана I бр. 4252/37 од 2 априла, Павле С. Тунић, бановински помоћни архивар X положајне групе II Управног одељења Банске управе постављен је за бановинског помоћног архивара IX групе при истом одељењу.

Одлуком г. Бана I бр. 4526/37 од 6 априла, Андре В. Мартинис, бановински техничар — дневничар Техничког одељка при начелству среза грачаничког у Приштини, постављен је за бановинског надзорника путова — чинов. приправника од X пол. групе при истом одељку.

Одлуком г. Бана I бр. 4581/37 од 7 априла, Стеван К. Ристић, бановински приправник од X пол. групе VII финансиског одељења Банске управе, постављен је за бановинског архивског чиновника X положајне групе при истом одељењу.

Одлуком г. Бана I бр. 3942/37 од 27 марта, Стевовић Ј. Јован, полиц. стражар I класе, званичник I групе I пер. повишице при државној полиц. стражи у Скопљу, постављен је за полиц. надстражара, званичника Ia групе, са нарочитим додатком од 300 динара месечно.

Премештаји

Одлуком г. Бана I бр. 3751/37 од 24 марта, д-р Давид Барух, асистент VIII групе Бановинске болнице у Велесу, премештен је, по потреби службе, за асистента исте групе и в. д. шефа унутрашњег одељења Бановинске болнице у Битољу.

Одлуком г. Бана I бр. 3752/37 од 24 марта, д-р Душан Плавшић, чин приправник од VIII групе — лекар Бановинске болнице у Битољу, премештен је, по потреби службе, за чин. приправника од исте групе лекара и в. д. управника Бановинске болнице у Велесу.

Одлуком г. Бана I бр. 3751/37 од 24 марта, д-р Давид Барух, асистент Бановинске болнице VII групе у Велесу, премештен је, по потреби службе, за асистента исте групе и в. д. шефа унутрашњег одељења Бановинске болнице у Битољу.

Одлуком г. Бана I бр. 4523/од 6 априла, инж.

Климентије Т. Стефановић бановински инжењер — чиновнички приправник од VIII пол. групе Техничког одељка при начелству среза у Беранима, постављен је за бановинског инжењера чиновничког приправника од исте групе при Техничком одељењу Банске управе Вардарске бановине.

Одлуком г. Бана I бр. 4524/37 од 6 априла, инж. Тиберије Ђ. Киријас, са службом у Техничком одељку у Петровграду, као инжењер надничар, постављен је за бановинског чиновничког приправника од VIII пол. групе при Техничком одељку Краљ. банске управе Вардарске бановине.

Решењем г. Министра унутрашњих послова III бр. 10424 од 31 марта 1937 год. премештен је Николић Александар, управно канц. чиновник IX пол. групе из среза горског у срез рамски по молби.

Указом III бр. 9619 од 27 марта 1937 год. премештен је Трифуновић Димитрије, политичко-управни секретар шесте групе Краљевске банске управе Зетске бановине, у Краљевску банску управу Вардарске бановине по молби.

Конкурси

КОНКУРС ЗА БЛАГАЈНИКА ОПШТИНЕ ЖВАНСКЕ, СРЕЗА КРУШЕВСКОГ

На основи § 11 Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине II бр. 6778 од 15 марта 1934 године, и извршне одлуке одбора ове општине бр. 1204/37 год. управа општине жванске, расписује конкурс за попуњу упражњеног главног службеничког места, благајника ове општине.

Кандидати који рефлектирају за ово звање, има да поднесу документа који се траже по §§ 1; 2, 3, 10 или 106 речене Уредбе, и код њих не сме стајати ни један случај из § 16 исте Уредбе.

Принадлежности за ово звање предвиђене су статутом, а осигуране буџетом ове општине.

Почетна је плата са додатком 1140 динара месечно, с обзиром што општина броји 7238 становника.

Молбе са свима потребним документима у оригиналу, или код надлежне власти потврђеном препису, о испуњавању споменутих услова и таксом од 12 динара у готову, управа ће примати у року од 30 дана, од дана огласа конкурса у „Службеном листу“ Вардарске бановине, а после овога рока приспеле молбе одбациће се као неблагоприятно поднете.

Из канцеларије управе Општине жванске, дана 15 марта 1937 године, бр. 1333 — у Жвану.

З. О. 970

3-3

КОНКУРС ЗА КОМАНДИРА ОПШТИНСКЕ СТРАЖЕ ОПШТИНЕ ВАРШИ ВЕЛЕСА

На основу § 11 Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине и одлуке одбора општине велешке бр. 25446/36 год., управа општине велешке овим по други пут расписује конкурс за попуњу упражњеног главног службеничког места командира општинске страже, јер по првом конкурсу није извршен избор, пошто пријављени кандидати нису поднели сва потребна документа.

Кандидати који рефлектирају на ово службе-

ничко место морају испуњавати услове §§ 1, 2, 3 и 10 или 106 Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине у вези чл. 10 Правила за општинске стражаре од 18-11-1928 г. Ј. Б. бр. 2235.

Молбе са свима потребним документима у оригиналу и таксом од 13 динара у готову кандидати имају поднети овој управи до 25 априла 1937 год. закључно.

Молбе снабдевене са неуредним документима, нетаксиране и доцније примљене, односно поднете неће се узимати у обзир приликом избора који ће се извршити у року предвиђеном у ст. 1 § 12 пом. Уредбе.

Новчане принадлежности предвиђене су статутом и буџетом ове општине.

Из канцеларије управе Општине велешке на дан 17 марта 1937 године, бр. 72.

З. О. 978

3-3

КОНКУРС

за попуњење места једног секундарног лекара при Бановинској болници у Врању; три сезонска хонорарна лекара при бановинским бањама: Сијаринској, Негорачкој и Дебарској и шест лекарских места у удруженим здравственим општинама у Кончи, Витолишту, Власи, Белчишту, Младом Нагоричану и Моноспитову

Краљевској банској управи Вардарске бановине потребни су следећи лекари и то: 1 секундарни лекар у VIII групи, или чиновнички приправник од VIII групе, при Бановинској болници у Врању, који мора бити специјалиста за хирургију; шест лекара удружених здравствених општина у Кончи, срез радовишки, Витолишту, срез прилепски, Власи, срез пчињски, Белчишту, срез охридски, Младом Нагоричану, срез жеглиговски и Моноспитову, срез струмички, као и три сезонска хонорарна лекара у Сијаринској, Негорачкој и Дебарској бањи. Лекари удружених здравствених општина могу бити постављени као чиновнички приправници од VIII групе, или највише као пристави у VIII групи. Лекари, који конкуришу за положаје хонорарних банских лекара, морају првенствено бити специјалисте за балнеологију, а ако оваквих нема, онда морају испуњавати услове из чл. 27 Правилника о бањама, минералним и топлим водама, тј. морају поднети доказе, да су специјално проучавали балнеологију најмање шест месеци и толико исто провели у каквој страниј сличној бањи на упознавању уређења у њој. У случају да се не јаве на конкурс лекари који ове услове испуњавају, онда ће се узети у обзир и молбе оних лекара који су неко време радили по бањама, а у недостатку и ових, и други лекари.

Принадлежности болничких лекара и лекара удружених здравствених општина, одређене су Законом о чиновницима, с тим, да лекари удружених здравствених општина имају поред редовних принадлежности и месечни паушал од 500 динара и 200 динара на име станарине. Месечни хонорар банских сезонских лекара износи 1150 динара, са правом на награду при прегледу болесника, а по одређеној такси.

Сви који буду конкурисали на напред означена места, морају поред доказа о стручној спреми,

поднети и сва потребна документа предвиђена по §§ 2 и 3 Закона о чиновницима.

Конкуренти имају упутити своје молбе са потребним документима, прописно таксираним, непосредно VI Одељењу социјалне политике и народног здравља Краљевске банске управе Вардарске бановине у Скопљу, најдаље до 25 априла 1937 године.

Из канцеларије VI Одељења социјалне политике и народног здравља Краљевске банске управе Вардарске бановине VI бр. 8240 од 6 априла 1937 године.

С. О. 1342 1—3

КОНКУРС ЗА КОМАНДИРА ОПШТИНСКЕ СТРАЖЕ ОПШТИНЕ ОБИЛИЋСКЕ, СРЕЗА ГРАЧАНИЧКОГ

Управи општине обилићске на Косову Пољу, потребан је командир општинске страже, с тога овим расписује конкурс за попуњавање овог службеничког места.

Кандидати који желе рефлектирати на ово место треба да испуњавају услове из §§ 1, 2 и 3 Уредбе о општ. службеницима Вардарске бановине и чл. 10 Правила за општинске стражаре.

Место командира општинске страже ове општине као службеничко место из § 4 под б) Уредбе о општ. службеницима Вардарске бановине, предвиђено је по статуту и буџету за 1937/38 год. са месечном платом од 700 динара.

Сваки кандидат који жели конкурисати на ово место, треба да поднесе писмену молбу управи ове општине са свима потребним документима и таксом у готову или таксеним маркама од 12 динара, најдаље до 15 априла 1937 године.

Из канцеларије управе Општине обилићске, дана 28 марта 1937 год. у Косову Пољу, бр. 2477.

З. О. 995 1—1

КОНКУРС ЗА ДЕЛОВОЂУ ОПШТИНЕ КАЛАНСКЕ, СРЕЗА ВЛАСОТИНАЧКОГ, ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

На основу одобрене одлуке одбора општине каланске у срезу власотиначком бр. 286-289/37 г. § 11 Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине, управа општине каланске овим расписује конкурс за попуњување поменутог места.

Деловођско место је главно службеничко место.

Кандидати који конкуришу на ово звање морају испуњавати услове из §§ 1, 2, 3, 10 или 106 Уредбе о општ. службеницима Вард. бановине.

Принадлежности су предвиђене ово општинским статутом.

Молбе са потребним документима и таксом од 12 динара примаће се до 25 априла 1937 год. После овога рока поднете молбе неће се узимати у обзир.

Из канцеларије управе Општине каланске, дана 25 марта 1937 год. бр. 800 — у Кални (Власотиначки).

З. О. 998 1—1

КОНКУРС ЗА ДЕЛОВОЂУ ОПШТИНЕ БОГДАНАЧКЕ, СРЕЗА БЕВЂЕЛИЈСКОГ

На основу одлуке одбора ове општине бр. 875 од 14 фебруара 1937 год. и § 11 Уредбе о оп-

штинским службеницима Вардарске бановине, управа општине богданачке овим расписује конкурс за попуњување деловођског места код ове општине.

Одобреним статутом место деловође предвиђено је као главно службеничко место, као и његове принадлежности.

Кандидати који конкуришу за ово место треба да испуњавају услове из §§ 1, 2, 3 и 10 или 106 Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине, а првенствено имају права службеници ове општине који испуњавају потребне услове.

Молбе са свима потребним документима и таксом од 12 динара примаће се најдаље до 5 маја 1937 године.

Документа имају бити у оригиналу или овеном препису.

Из канцеларије Општине богданачке, дана 29 марта 1937 год. — Богданци, бр. 1743.

З. О. 996 1—1

НАДТЕЧАЈ ЗА ПОПУНУ СЛУЖБЕНИЧКОГ МЕСТА ВЕТЕРИНАРА ПРИ ГРАДСКОМ ПОГЛАВАРСТВУ У ЛЕСКОВЦУ

На основу § 102 Закона о градским општинама и одлуке градског већа општине града Лесковца бр. 6953/37 коју је одобрила Банска управа у Скопљу под II бр. 9552/37 Градско поглаварство у Лесковцу расписује надтечај за попуњавање места ветеринара.

Кандидат поред општих услова из §§ 3 и 4 Закона о чиновницима, мора имати још и ове услове: да је свршио ветеринарски факултет у земљи или на страни; да је положио државни стручни испит и да има најмање три године праксе у државној или самоуправној служби.

Плата по буџету за 1937/38 год. предвиђена је 22.800 динара годишње, а доцније ће бити регулисана статутом који је у изради.

Пријаве са потребним документима примаће се закључно са 15 мајом 1927 год. са 12 динара таксе у готовом.

Из канцеларије Градског поглаварства у Лесковцу, 29 марта 1937 год. бр. 8039.

З. О. 994 1—1

НАБАВКЕ

НАБАВКА КАНЦЕЛАРИЈСКОГ МАТЕРИЈАЛА И ШТАМПАЊЕ РАЗНИХ ФОРМУЛАРА ЗА ПОТРЕБЕ ГРАДСКОГ ПОГЛАВАРСТВА У ПРИЗРЕНУ

На дан 6 маја 1937 год. у 11 часова пре подне одржаће се у канцеларији Градског поглаварства у Призрену прва усмена лицитација за набавку и испоруку потребне количине и то:

1) канцеларијског материјала, чија се вредност процењује на 7.000 динара;

2) штампање образаца, чија се вредност процењује на 4.000 динара;

3) разне књиге приватног и државног издања, чија се вредност процењује на 5.000 динара;

4) трошарински и други блокови и купони, чија се вредност процењује на 6.000 динара.

Свега за 22.000 динара.

Лицитанти су дужни да пре лицитације положе 2.200 динара на име кауције у готовом новцу или државним хартијама од вредности по курсу, најдаље до 10 часова пре подне истог дана.

Испорука материјала има се вршити требовањем према указаним потребама у 3—4 рате и прописаним условима.

По закључку лицитације, односно извршности исте, такса се полаже благајни у готовом новцу по Т. бр. 81 Закона о таксама одмах.

Ова лицитација обавезна је одмах за лициганта, а за општину кад се одобри.

Услови су прописани и могу се видети сваког дана у канцеларији Градског поглаварства као и на дан лицитације.

У случају да прва лицитација не би успела, друга ће се одржати 24 маја 1937 год. на истом месту и под истим условима.

Позивају се заинтересовани да узму учешћа на лицитацији.

Са собом треба имати уверење о плаћеној порези као и уверење о подобности за учешће на лицитацијама.

Из канцеларије Градског поглаварства у Призрену, бр. 5628 од 19 марта 1937 године.

З. О. 993

2—2

НАБАВКА ЛЕТЊЕГ ОДЕЛА ЗА УЧЕНИКЕ НИЖЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ШКОЛЕ У ТЕТОВУ

Управа Ниже пољопривредне школе у Тетову, због неуспеха прве, одржаће другу јавну усмену лицитацију, ради набавке око 56 (педесет и шест) пари летњег одела за своје ученике.

Личитација ће се одржати у канцеларији школе на дан 12 априла тек. год., почев од 11 часова пре подне.

Услови под којима ће се одржати лицитација могу се видети сваког дана за време радних часова у канцеларији школе.

Лицитанти полажу кауцију и то наши 5%, а страни 10%.

Накнадне понуде у смислу чл. 93 Закона о државном рачуноводству неће се примати.

Позивају се заинтересовани да означеног датума узму учешћа на лицитацији.

Из канцеларије управе Ниже пољопривредне школе у Тетову, бр. 585/37 од 22 марта 1937 године.

С. О. 1317

2—3

НАБАВКА ВИНСКИХ СПРАВА ЗА НИЖУ ПОЉОПРИВРЕДНУ ШКОЛУ У ТЕТОВУ

Пошто лицитација расписана за 25 март 1937 године, на основу решења г. Бана Вардарске бановине III бр. 23413/36 за набавку винских справа за потребе Ниже пољопривредне школе у Тетову није успела, јер се није јавио довољан број понуђача како је то прописано чл. 91 Закона о државном рачуноводству, то се на основу другог решења г. Бана Вардарске бановине III бр. 5740 од 27 марта 1937 године расписује друга лицитација у

скраћеном року од 20 дана, како то прописује чл. 94 Закона о државном рачуноводству.

Позивају се интересенти да своје понуде прописно таксирани и запечаћене, доставе најкасније до 20 априла 1937 год. III Пољопривредном одељењу Краљ. банске управе у Скопљу.

Из канцеларије III Пољопривредног одељења Краљ. банске управе у Скопљу, III бр. 5740 од 27 марта 1937 године.

С. О. 1338 1—1

НАБАВКА ДРВА ЗА ОГРЕВ ЗА БАНОВИНСКУ БОЛНИЦУ У БИТОЉУ

Бановинска болница у Битољу на дан 5 маја 1937 год. у 11 часова пре подне одржаће другу усмену лицитацију за набавку 460 кубних метара дрва за гориво у вредности око 46.000 динара.

Кауција се полаже пред комисијом.

Услови се могу видети у канцеларији болнице.

Позивају се заинтересована лица да одређеног дана дођу у болницу са прописним документима ради учешћа у надметању.

Из канцеларије Бановинске болнице у Битољу, бр. 790 од 7 априла 1937 године.

С. О. 1350

1—3

НАБАВКА КАМЕНЕ СИТНЕЖИ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ДРЖАВНОГ ПУТА СКОПЉЕ — КАЧАНИК — УРОШЕВАЦ ОД КМ. 35+000 ДО КМ. 46+780

На дан 15 априла 1937 године Технички одељак при Начелству среза у Скопљу одржаће другу оферталну лицитацију у скраћеном року од 15 дана за извршење горњег посла.

Ревидована предрачунска сума износи динара 34.413,75.

Кауција у износу од 3.500 динара у готовом новцу или у вредним папирима полаже се пре лицитације на каси Пореске управе за срезове у Скопљу најдаље до 10 часова пре подне.

Оферти морају бити запечаћени и прописно таксирани са свима потребним документима најдаље до 11 часова пре подне на дан лицитације.

Предрачун и остали услови могу се видети сваког дана за време канцеларијског рада у Техничком одељку у Скопљу.

Накнадне понуде неће се примати.

Из канцеларије Техничког одељка начелства среза у Скопљу, Т. О. бр. 1510 од 31 марта 1937 год.

З. О. 997

1—1

Радови

ГРАДЊА ЈЕДНЕ НАСЕЉЕНИЧКЕ КУЋЕ У НАСЕЉУ ЦРНИЧАНИ, СРЕЗА ДОЈРАНСКОГ

На дан 22 априла ове године одржаће се у канцеларији Теренске техничке секције за колонизацију у Скопљу друга офертална лицитација за градњу једне насељеничке куће у насељу Црничани у дојранском срезу.

Предрачунска је сума 19.278,75 динара, а кауција 2.000 динара полаже се у рачунском отсеку Врховног повереништва аграрне реформе најдаље до 10 часова истог дана.

Предрачун — услови могу се видети у Теренској техничкој секцији за колонизацију, Скопље (Пашићева ул. бр. 6) у канцеларијско време.

Понуде таксирани са 50 динара државне таксе, заједно са прописним документима о подобности надметања морају се поднети на дан лицитације до 11 часова пре подне.

Из канцеларије Теренске техничке секције за колонизацију у Скопљу, 2 априла 1937 год. бр. 666.

З. О. 999

1—3

ПОДИЗАЊЕ ХИДРОЕЛЕКТРИЧНЕ ЦЕНТРАЛЕ СА ДАЛЕКОВОДОМ И ГРАДСКОМ МРЕЖОМ ОПШТИНЕ ОХРИДСКЕ

Општинска управа у Охриду молила је Краљ. банску управу да јој изда одобрење за подизање хидроелектричне централе код села Рамна на реци Летници, са далеководом и градском мрежом у Охриду.

Поводом ове молбе, Краљ. банска управа обавиће на лицу места, у канцеларији начелника среза охридског, комисијску расправу на дан 20 априла 1937 године у 10 часова, а на основу одредаба §§ 108—113 Закона о радњама у вези § 455(1) истог закона и §§ 84, 86 и 89 Грађев. закона.

Краљ. банска управа овим обавештава све заинтересоване да сваког радног дана могу у канцеларији Одељења за трговину, обрт и индустрију разгледати нацрт и планове, који се тичу подизања овог постројења, и учинити евентуално своје приговоре писмено до дана расправе, а усмено на самој расправи.

Скреће се пажња, да ће се, у колико јавне препреке не постоје, дозволити подизање овог постројења, пошто се оно може користити сходно § 62(7) Финансијског закона за 1936/37 год. правом извлашћења приватне непокретности односно одобравањем права службености на терет приватне непокретности. У колико се интересенти не би сагласили са општином пре расправе или на дан расправе у погледу оштете по Закону о експропријацији од 1866 године.

Из канцеларије Краљ. банске управе, Одељења за трговину, обрт и индустрију, 30 марта 1937 године VIII бр. 5508 — у Скопљу.

С. О. 1331

1—2

ЗГРАДА ЗА ПОТРЕБЕ УПРАВЕ ПОЛИЦИЈЕ У СКОПЉУ

Управи полиције у Скопљу за 1937 годину потребна је једна зграда за смештај канцеларија 2 скопске жандармеријске чете. Склопљени уговор има важити од 1 маја 1937 године до 1 маја 1938 године. Исплата кирије на каси Градског поглаварства у Скопљу сваког месеца унапред.

Закуподавац је дужан да издату зграду издржава у погледу: кречења, чишћења димњака, клозета, снабдевање пећима које по истеку уговора остају његова својина.

Понуђена зграда мора бити засебна, са ограђеним двориштем и да одговара свим хигијенским условима.

Понуде треба поднети од дана огласа па за 15 дана на адресу управе полиције у Скопљу за економат.

Понуда има бити таксирана са 10 динара државне таксе и у истој има се описати где се пону-

ђена зграда налази, из колико одељења састоји и којих и да закуподавац пристаје да зграду одржава у исправном стању.

Из канцеларије Управе полиције у Скопљу, 3 априла 1937 године број 27.416.

З. О. 1006

1—1

ДЕЛИМИЧНА ИСПОРУКА И МОНТАЖА ЕЛЕКТРО-МАШИНСКОГ ДЕЛА ХИДРО-ЕЛЕКТРИЧНЕ ЦЕНТРАЛЕ, МРЕЖЕ ВИСОКОГ И НИСКОГ НАПОНА У ОХРИДУ

На дан 15 априла 1937 год. у Техничком одељењу Краљевске банске управе у Скопљу (Отсек за архитектонске и електро-машинске послове), одржаће се прва офертална лицитација у скраћеном року за горе означени посао.

Техничка документа могу се видети за овај посао у истом отсеку сваког радног дана у канцеларијско време.

Предрачунска сума износи 640.176 динара.

Кауција за домаће понуђаче 68.000 динара, за стране 136.000 динара, у свему по чл. 88 Закона о државном рачуноводству, полаже се на благајни Пореске управе за град Скопље.

Кауција има се положити најдаље до 10 часова на дан лицитације.

Оферат таксиран са 300 динара државне таксе, прописно запечаћен заједно са осталим прописним документима има се поднети означеног дана најдаље до 11 часова пре подне.

Накнадне понуде, неодређене и телеграфске, неће се примати.

Из канцеларије Техничког одељења Краљевске банске управе у Скопљу — V бр. 5510 од 25-III-1937 год.

С. О. 1320

2—3

ИЗДАВАЊЕ ПОД ЗАКУП ЛОКАЛА У КАТЛАНОВСКОЈ БАЊИ

На основу решења Краљ. банске управе VII бр. 13219 од 5 априла 1937 године, Банска управа издаће путем директне погодбе у закуп од 15 априла до 1 новембра 1937 године локале у Катлановској бањи и то: ресторацију, бакалницу, касарницу, пиљарницу, пекарницу и берберницу.

Издавање у закуп означених локала одржаће се на дан 15 априла текуће године у канцеларији управе Катлановске бање пре подне у 11 часова.

Понуђач на кога закуп остане дужан је од погођене суме положити одмах комисији у готову 10% уз реверс на име одговарајуће кауције, као и прву половину закупа.

Из канцеларије Банске управе (Финансијско одељење) VII бр. 13219 од 5 априла 1937 године.

С. О. 1349

1—1

БРАЧНИ СПОР

Моја жена Драгица Атанасовић напустила ме је 10 о. м. и однела све ствари. Овим се је одричем, њене дугове не признајем.

12 марта 1937 год.

Скопље.

Арсен Атанасовић

З. О. 991

1—2

Рад Банског већа Вардарске бановине VII редовног сазива на седницама од 15, 16 и 17 марта 1937 године

У В О Д

Овогодишње седнице Банског већа Вардарске бановине, које су одржане 15, 16 и 17 марта, биле су плодноне како по исцрпним експозеима г. г. начелника, тако исто и по дискусији која је на њима вођена и у којој су г. г. већници дали многобројне податке о животу и потребама наше бановине. Као што је и сам г. Бан констатовао, на овим седницама је дискусија била веома опширна и у њој су узели учешћа многи говорници. Све је то учинило да рад овогодишњег заседања Банског већа буде обележен живом активношћу г. г. већника и свих референата.

Имајући све то у виду, а вољан да испуни жеље г. г. већника, г. Бан је, према своме обећању, нашао за потребно да се цео материјал о раду овогодишњег заседања Банског већа објави у „Службеном листу“, да би се на тај начин пружили јавности документи о раду Банског већа.

Овај напис израђен је у главном по записнику који је стенографски вођен на Банском већу и овде су унети сви говори г. Бана и г. г. начелника, као и све примедбе и сугестије г. г. банских већника, — било у целини, било у есенцијелном изводу.

Уредништво „Службеног листа Вардарске бановине“, које се примило дужности да приреди ову едицију, са задовољством обавља овај посао, верујући да тиме чини услугу потребама бановине, које су нашле израза како у говорима г. Бана и експозеима г. г. начелника и референата, тако исто и у многим примедбама и тражењима г. г. банских већника.

РЕШЕЊЕ ГОСПОДИНА БАНА О САЗИВУ БАНСКОГ ВЕЋА ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

На основу чл. 25 Закона о банској управи и чл. 7 и 8 Правилника о организацији и раду банских већа

РЕШАВАМ:

Да се чланови банског већа Вардарске бановине позову у седницу већа на дан 15 марта 1937 године у 9 часова ради претреса предмета стављених на дневни ред.

Седнице банског већа држаће се у сали Просветног дома у Скопљу (улица Краљице Марије).

Чланови банског већа Вардарске бановине нека се о овоме благовремено обавесте.

Дневнице и путни трошкови чланова банског већа падају на терет парт. 7 бановинског буџета за 1936/37 год.

II бр. 5597

БАН

19 фебруара 1937 год.
Скопље.

Вардарске бановине,
СВ. ПАУНОВИЋ, с. р.

РАД БАНСКОГ ВЕЋА НА ПРВОЈ СЕДНИЦИ ОД 15 МАРТА 1937 ГОДИНЕ

Седнице Банског већа, које је сазвано у VII редовни сазив решењем Господина Бана II бр.

5597 од 19 фебруара 1937 године, одржавају се у сали Просветног дома у Скопљу. Првој седници присутни су: Бан Вардарске бановине г. Светислав Пауновић, Помоћник бана г. Димитрије Нешић, начелници одељења Краљевске банске управе и то: начелник Општег одељења г. Милан Маљковић, начелник Управног одељења г. Никола Димитрјевић, заступник начелника Пољопривредног одељења г. Лука Цијук, пољопривредни виши саветник, начелник Просветног одељења г. Љубомир Алексић, начелник Техничког одељења г. Живан Митровић, начелник Одељења за социјалну политику и народно здравље г. Живојин Миленковић, начелник Финансијског одељења г. Александар Милојевић, начелник Одељења за трговину, обрт и индустрију г. Милан Чемериќић, референт за шумарство г. Светозар Новаковић, шеф Отсека за шумарство и ветеринарски инспектор г. Душан Марковић, шеф отсека за ветеринарство.

Деловођа Банског већа је г. Тома Бидоша, бански саветник, а његови помоћници г. Александар Вујин, политичко-управни приправник и г. Јован Д. Костић, уредник „Службеног листа“.

ПОЧЕТАК РАДА БАНСКОГ ВЕЋА

Бан г. Светислав Пауновић улази у салу нешто после 9 часова, дочекан аплаузима и узвицима живео. Одмах после тога г. Бан позива деловођу да прочита решење г. Бана о сазиву Банског већа, на што деловођа чита то решење. Одмах после тога г. Бан позива деловођу да изврши прозивку г. г. банских већника.

Према прозивци установљено је да су првој седници Банског већа присутни бански већници: г. г. Анџић Јован за срез малешки, Аметовић Дилавер за срез струшки, Богдановић Василије за срез битолски, Бурчевић Илија за срез велешки, Боцевић Крста за срез прилепски, Богдановић Влада за град Скопље, Велашевић др. Радул за срез власотиначки, Вељковић Сокол за срез доњополошки, Гучевић Глигорије за град Ђевђелију, Глигоријевић Тома за град Куманово, Губеровић Атанасије за град Лесковац, Глигоријевић Димитрије за срез радовишки, Глушчевић С. Стевко за срез скопски, Давковић Благоје за град Битољ, Димковић Стојан за срез жеглиговски, Дуљановић Крста за срез преспански, Ђорђевић Поп Риста за срез ђевђелијски, Идризовић Махмуд за срез горски, Јонуз Х. Селман за град Тетово, Јовановић Игњат за град Кавадар, Јаћимовић Мита за срез кривопаланачки, Јовановић Стојан — Шокар за срез пчињски, Колеџ Шема за град Дебар, Краљевић Тодор за срез овчеполски, Калкашлијевић Ђира за град Стрмицу, Михаиловић Тихомир за срез галички, Момировић Никола за град Тетово, Манчић Веља за срез кавадарски, Мишић Павле за срез подгорски, Мишић Станко за срез пољанички, Маринковић Тома за срез прешевски, Николиновић Блажа за срез кичевски, Нишанџијевић Тодор за срез кочански, Несторовић Софро-

није за срез крушевски, Никшић Милан за срез неродимски, Недељковић Никола за срез шарпланински, Никовић Петар за град Штип, Османовић Рамуш за град Гњилане, Поповић Владимир за срез босиљградски, Петровић Риста за срез горњополошки, Павловић Стојча за град Куманово, Попандоновић Димитрије за срез кратовски, Поповић Мирча за срез мориховски, Петровић Тодор за град Прилеп, Пешић Јанко за град Врање, Рамадановић Шукри за град Приштину, Радовић Петко за срез дојрански, Ристић С. Миладин за срез охридски, Рустембеговић Ђемал за град Скопље, Радојевић Љубиша за срез царевоселски, Садедин Мехмед Алија за град Битољ, Симоновић Спасе за срез горњодебарски, Сакиб Шабан за срез качанички, Стојановић Ђура за срез лесковачки, Стаменковић Гавра за град Лесковац, Станиновић Јован за срез неготински/В, Стојановић Пане за град Скопље, Трајковић Милутин за срез гњилански, Токић Анђелко за срез грачанички, Тасић Милан за град Приштину, Томић Н. Владимир за срез масурички, Трајковић Стојко за срез поречки, Фиљовић Моне за срез штипски, Хаџи Начевић Јордан за град Велес, Хаџић Владимир за град Охрид, Хаим Анђел за град Скопље, Хаџијевић Мане за срез струмички, Чичкарић Урош за град Призрен, Шишковић Димко за град Прилеп и Шасивар Јоуз за град Призрен.

Бански већник за срез јабланички г. Јован Марковић извинио се депешом за изостанак са ове седнице, а нису дошли бански већници г. г. Тасић Светозар, народни посланик и бански већник за град Битољ и Протић Војислав, сенатор и бански већник за срез битољски.

Прозивком је констатовано да је од 73 банска већника, колико их укупно има, овој седници присутно 70, те г. Бан објављује да је у смислу чл. 26 Правилника о организацији и раду банских већа присутан довољан број, па отвара седницу говором у коме је рекао:

МАНИФЕСТАЦИОНИ ГОВОР Г. БАНА

„Господо бански већници!

Наша прва мисао — као израз осећања целог народа Вардарске бановине — нека буде упућена на висине Краљевског престола, народној узданици, младом и љубљеном Краљу Петру II. (Сви већници устају и кличу живео!). Наша мисао упућена Њему: израз је наше неизмерне љубави и најдубље поданичке верности и оланости; израз је наших најтоплијих молитава Богу за дуг и срећан живот и срећну владавину Његовог Величанства; и израз је наше готовости на све жртве за добро Његовог Величанства и Краљевског престола као и за добро народа и отаџбине.

Да живи Његово Величанство Краљ Петар II! (Узвици: Живео!).

Да живи Краљевски Дом! (поновни узвици: Живео!).

Господо бански већници!

Наша најлепша осећања су у исто време упућена узвишеној личности и племенитој Мајци Њеном Величанству Краљици Марији. У Њу су упрте

очи и надања целог народа: да однегује и за живот оспособи народног љубимца Његово Величанство Краља.

Да живи Њено Величанство Краљица Марија! (узвици: Живела!).

Господо бански већници!

Овом приликом стојимо пред високим осећањем дужности: да упутимо изразе своје пуне оданости и најдубље захвалности Краљевском Намесништву, на чијем челу стоји — неуморан у истинској бризи и раду за добро Краља, народа и државе — Његово Краљевско Височанство Кнез Намесник Павле Карађорђевић. (Узвици: Живео!). Наша осећања упућена Њему су у исто време најтоплије жеље наше, да до краја и са пуним успехом изврши свој тешки задатак. Наш завет је: да ћемо Га свим снагама помоћи, и да следујући Његовом светлом примеру нећемо на томе путу пожалити ни својих личних жртава.

Да живи Његово Краљевско Височанство Кнез Намесник Павле Карађорђевић! (Узвици: Живео!).

Да живи Краљевско Намесништво! (Узвици: Живело!).

Господо бански већници!

У току ових манифестација, дужност нам је, да овом приликом поздравимо и Краљевску владу, на чијем челу — као претседник њен — стоји заслужни државник г. др. Милан Стојадиновић. (Узвици: Живео!). Дужност нам је, да му, поред поздрава, упутимо и изразе нашег пуног признања, за његове личне напоре које он као Претседник владе, Министар спољних послова и као познати финансијски стручњак и економиста неуморно влаже, ево, већ преко годину и по дана за добро Краља, земље и народа.

Његови наопри, у правцу сређивања унутрашњег политичког живота у земљи, у правцу одржања мира и безбедности наше државе у спољној политици, као и у правцу економско-финансијског снажења земље и народа, — као што је готово сваки грађанин и у најудаљенијим крајевима наше велике отаџбине осетио, уродили су пуним плодом, те је у толико наше признање веће.

Када је г. др. Стојадиновић дошао на владу, једна од првих његових изјава датих јавности гласила је: „Наш народ је довољно оптерећен порезима. Порезе се више не смеју повећавати; већ се имају само смањивати.“ Одмах је потом смањено порезу на земљишта.

Његовим доласком тада на власт и његовим радом у духу ове изјаве, пресечено је са дотадањом финансијском политиком и праксом: да се проблеми свију финансијских тешкоћа решавају само повећањем пореза и дажбина.

Предузимањем паметних финансијско-економских мера, његова влада је успела: да поврати поверење у народу према државној финансијској политици; да поврати кредит и поверење у приватним пословним односима у земљи; да свестрано крене и појача целокупну привредну делатност у земљи; да створи боље услове за запослење и зараду; да изнађе пијаце сељачким производима и да им на тај начин побољша цене и т. д.

Под оваквим повољним условима развијања привредног и финансијског живота у земљи, и питање буџетирања државе и самоуправних тела, дошло је на бољу и здравију ногу. Када народ има рада и зараде, када има довољно прихода од свога имања, лакше му је и дажбине плаћати. Буџети су тада реалнији и претстављају стварно финансијско-привредни план за живот и напредак дотичне установе.

Ово је било потребно, да се овом приликом каже, јер смо се ми овде састали баш ради доношења буџета за нашу бановину. Треба да знамо, да данас, под побољшаним привредно-финансијским приликама у земљи и народу, и буџет наше бановине имаће свој прави значај. Сада се са бољим перспективама могу предвиђати и наплаћивати приходи, па следствено и правити реалније и са више полета планови за привредно и финансијско снажење наше бановине као и за њен културни напредак у опште.

И ако је наступило ово побољшање у привреди и финансијској снази народа, влада г. др. Стојадиновића и даље стоји на неодступном гледишту да се, ни у држави, ни у бановинама, ни у општинама, у штедњи не сме попустити. У том духу и господин Министар финансија, дао је директиве, и препоручио нам је, да се приликом састава овога буџета има у погледу штедње најстрожије поступити.

Ја и господа начелници трудили смо се, да у овом предлогу буџета ове принципе штедње спроведемо колико год је могуће, тј. разумно, само до оне границе, до које неће бити од штедње штете за живот народа и бановине. Треба знати, да неумесна и претерана штедња, као и у приватном животу тврдичење доноси само штету.

И у осталом, господа бански већници, као што ће те се, из поднетог предлога буџета и излагања господе начелника, уверити, овај буџет је израђен са свима нужним обзирима, тј. према стварним економско-финансијским снагама народа ове бановине с једне стране и најнеопходнијим потребама њеним с друге стране.

Дубоко сам уверен, господа бански већници, да ће те и ви са истим обзирима приступити разматрању овог буџетског предлога и тако својим радом помоћи, да се овај тако важан државни и народни посао са што бољим успехом заврши.

У том уверењу, отварајући седнице Банског већа, ја вас, господа бански већници, поздрављам добродошлицом и жељом за плононосан рад."

Говор Господина Бана, који су г. г. већници саслушали стојећи, поздрављен је бурним аплаузом и усклицима: Живео!

После тога г. Бан објављује дневни ред Банског већа:

1) Разматрање и претрес предлога буџета за 1937/37 год.

2) Предлог о изменама и допунама Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине.

Пре него што се прешло на даљи рад, за реч се јавља г. Благоје Давковић, бански већник из Битоља, који је поздравио г. Бана следећим говором:

ПОЗДРАВНА РЕЧ ГОСПОДИНУ БАНУ

— Говор већника г. Благоја Давковића из Битоља —

„Господине Бане,

У име мојих другова банских већника најсрдачније Вас поздрављам и из свег срца Вам захваљујем на лепим речима, које сте нам мало пре упутили.

Ваше речи о принципима којима сте се руководили приликом састава овогодишњег бановинског буџета, јасно показују, да се имала у виду платежна моћ грађана ове бановине, као и да је принцип штедње, који је први услов за једну здраву и паметну финансијску политику, спроведен до крајњих граница могућности.

Ове Ваше речи, као и досадашњи Ваш рад потврђују наше убеђење, да се пошло новим путевима ка побољшању услова за живот, материјалном, културно-просветном и политичком подизању нашега народа.

Молимо Вас, да наставите путем, који сте отворили и продужите истим правцем испуњавајући све Ваше племените намере, наде и жеље ради општег добра Краља, народа и државе. Као доказ нашег признања за Ваш пожртван, mudar и државнички рад, молим Вас да примите нашу велику захвалност, као и наше дубоко поштовање. Исто тако молимо и господина Помоћника, као и г. г. начелнике, Ваше сараднике, да овом приликом приме нашу захвалност за свој рад.

Господине Бане,

Молим Вас, да ми дозволите, да овом приликом, пре почетка нашега рада, а као видан доказ наше непоколебљиве љубави и поданичке верности и оданости предложим, да се Њ. В. Краљу упути телеграм ове садржине: (Сви г. г. већници устају, а г. Давковић чита телеграм):

Његовом Величанству Краљу Петру II

Београд

Банско веће Вардарске бановине окупљено у своје редовном заседању у дубоком осећању поданичке верности и оданости, најодушевљеније поздравља Ваше Величанство, с молбом да благоизволи примити изразе најтоплијих жеља за дуг живот и срећу Вашег Величанства и целог Краљевског Дома.

(Одушевљени узвици: Живео Краљ!).

Поред Њ. В. Краља наша је највећа дужност да поздравимо Његово Краљевско Височанство Кнеза Намесника Павла и да му изразимо своју велику оданост и вечиту захвалност за неуморан рад и старање за срећу и напредак нашег љубљеног Краља, народа и државе, предлажем, да упутимо следећи телеграм:

Његовом Краљевском Височанству

Кнезу Намеснику Павлу

Београд

Веће Вардарске бановине са свога редовног заседања у осећању пуне оданости и најдубље захвалности за неуморан и плононосан рад Вашег Краљевског Височанства на добро Краља, народа и државе, упућује Вашем Краљевском Височанству одушевљене поздраве и најтоплије жеље за

дуг живот и срећу Вашег Краљевског Височанства и успешан рад Краљевског Намесништва.

(Узвици: Живео Кнез Намесник!).

Истовремено предлажем, да се сетимо и онога, који крмило наше државне управе држи чврсто у својим рукама и који је све своје државничке способности, као и сву своју снагу и знање еминентног државника, познатог и признатог економисте и финансијера ставио у службу Краљу, отаџбини и народу, и да му са овог скупа упутимо поздрав, као скроман израз наше верности и нашег признања за све његове напоре и несебичан рад за добро и срећу Краља, отаџбине и народа, предлажем, да Претседнику Краљевске владе, нашем осведоченом пријатељу г. др. Милану Стојадиновићу, упутимо следећи телеграм:

Господину д-р Милану Стојадиновићу, Претседнику Министарског савета и Министру иностраних послова Београд

Банско веће Вардарске бановине са свога редовног заседања моли Вас, да, поред одушевљених поздрава примите изразе његовог једнодушнoг пуног признања за Ваше напоре, које — у правцу сређивања унутрашњег политичког живота у земљи, у правцу одржања мира и безбедности државе у спољној политици, као и у правцу економско-финансијског снажења народа, — неуморно улажете за добро Краља, земље и народа.

(Узвици: Живео!).

Предлажем да се и г. др. Антону Корошцу, Министру унутрашњих послова, који све своје снаге улаже на консолидовању наших унутрашњих политичких прилика и одржавању потпуног реда и мира, упутимо телеграм следеће садржине:

Господину д-р Антону Корошцу, Министру унутрашњих послова

Београд

Банско веће Вардарске бановине са свога редовног заседања поздравља Вас са жељом: да у Вашим напорима на одржању реда и мира у земљи, као и консолидовању наших унутрашњих политичких прилика постигнете потпун успех.

(Узвици: Живео!).

Не можемо да заборавимо ни господина Душана Летицу, Министра финансија, који се својом паметном финансијском политиком, труди, да помогне народу, па предлажем да му упутимо овај телеграм:

Господину Душану Летици, Министру финансија

Београд

Банско веће Вардарске бановине са свога редовног заседања поздравља Вас и са признањем прати Ваше напоре у правцу сређивања и побољшања економско-финансијских прилика у земљи.

(Узвици: Живео!).

Господине Бане,

Пошто смо на овај начин испољили своја осећања, у име банских већника, изјављујем, да приступимо раду са пуно пожртвовања, грађанске свести и добре воље. Ми ћемо своје скромне снаге

заложити, да Вам олакшамо Ваш напоран и пун одговорности посао, и да Вам својим сугестијама помогнемо, да се оптерећења сразмерно расподеле, а приходи најрационалније и најцелисходније употребе, како би се са скромним средствима постигли бољи резултати у свима гранама бановинске делатности.

Испуњени таквим осећањима, верни својој да тој речи и свесни својих грађанских дужности, ми почетак нашег рада поздрављамо са:

Срећан и напредан рад!"

Говор већника г. Давковића г. г. већници су дочекали са срдчним одобравањем, аплаудирајући и кличући г. Бану „Живео!"

Господин Бан захваљује већнику г. Давковићу на поздраву и пита Веће да ли прихвата да се предложени телеграми пошаљу, — што Веће једногласно прима.

Господин Бан после тога потсећа већнике да је у току ове године умро бански већник Јосиф Арије, банкар из Скопља, па позива Веће да ода пошту његовим сенима, на што г. г. већници устају и узвиком „Слава му!" — одају пошту пок. Арију.

Затим Господин Бан чита свој експозе, који гласи:

ЕКСПОЗЕ БАНА ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ Г. СВЕТИСЛАВА ПАУНОВИЋА

„Господо већници,

Прва тачка дневног реда је као што рекох: разматрање и претрес предлога буџета за 1937/38 годину.

Начелник Финансијског одељења ће вам изложити општи експозе буџета, а остала господа начелници ће вам сваки по своје ресорду опширно изложити смернице рада као и образложити буџетска повећања у колико их где има.

Ја пак, уводећи вас у овај рад, сматрам за потребно да у најкраћим потезима од своје стране учиним неке кратке опсервације, које се на предложени буџет односе.

Предложени пројекат буџета израђен је по важећим принципима у навци и пракси, имајући увек у виду економску снагу народа. Буџет је реалан и уравнотежен. Предвиђени су само они приходи који се могу прикупити, и буџет расхода поклапа се са буџетом прихода. Исто тако волило се рачуна да се стриктно спроведе принцип штедње. Уношени су у буџет само они издаци који су неминовни, и без којих би опште народне потребе трепеле великог уштрба. Штедња је само онда корисна кад је разумна. Са штедњом се не сме ићи до те границе, да се школи, или чак спречи задовољење једне насушне потребе.

Предложени буџет за овај период достиже висину од 65.930.314 динара. При поређењу са прошлогодишњим показује се повећање од око 25.000.000 динара. Од ове суме треба одбити 14.400.000 динара за одржавање основних школа у бановини, јер то у ствари, није никакво ново оптерећење, нити нов издатак са гледишта опште финансијске политике. Тај издатак је постојао и раније само у другом облику. Исту толику суму

плаћале су општине школама за издржавање. Сад се, новом уредбом издржавање школа преноси са општина на бановине. За толику суму пак, пропорционално, смањени су буџети општина. Ова Уредба унела је лепу новину да терет издржавања школа пређе са сиромашних сеоских општина на бановине. Тако је школама загарантовано уредније издржавање, а терет је правичније и сразмерно расподељен на све грађане бановине.

Остала повећања претстављају суму од око 11.000.000 динара. Од те суме спада на личне издатке 1,659.754 динара а остатак од 9,305.737 динара на материјалне. Ово повећање диктовала је неопходна потреба испуњења оних културних, просветних и економских задатака, који спадају у надлежност бановине, као и потреба усавршавања администрације.

Повећање личних издатака уследило је због интереса експедитивнијег отправљања послова у појединим банским одељењима и подређеним банским установама.

Начелници Банске управе у својим експозицијама даће детаљнија образложења материјалних повећања, сваки за свој ресор. Ја ћу овде само изнети сумаран поглед на та повећања. То повећање посматрано по одељењима стоји овако:

I — Опште одељење Банске управе нема нарочитих већих личних ни материјалних издатака. У његову надлежност спадају персонал и дисциплински послови бановине.

II — Управно одељење Банске управе води све послове политичко-управне струке у бановини. Нарочито имам да нагласим да је јавна безбедност врло повољна и да су лична и имовна безбедност одлично заштићене. Криминалитет је у овој бановини сведен на минимум. Акција турбулентних и субверзивних елемената успешно се онемогућује.

Повећање код овог одељења је 150.000 динара поглавито због издатака на канцеларијски материјал код средњих начелника. Ово повећање дошло је због тога што су кредити за канцеларијски материјал по државном буџету недовољни, а средња начелства раде по бановинским пословима као: доношење пресуде у I степену по трошаринским прописима (чл. 43 Уредбе о бановинској трошарини); извршење свих бановинских пресуда уопште; наплаћују таксе на бицикле и ловачке карте и т. д. У ствари средња начелства ову суму коју ће добијати за канцеларијски материјал по бановинском буџету, утрошиће стварно за онај материјал који употребљава за сврхе бановинске службе.

III — Буџет Пољопривредног одељења за последње три године смањен је за 2.500.000 динара. То смањење имало је негативни утицај на нашу пољопривредну политику. Императивна је потреба да се народна привреда унапређује. За набавку бољег семена и савршених справа за обраду земље требају материјална средства. За набавку тријера за чишћење жита предвиђена је сума од 110.000 динара. Исто тако предложена је сума од 200.000 динара за набавку „трифолин машине“ за чишћење семена од вилинске косице.

За борбу против биљних болести Пољопривредном одељењу потребни су нужни кредити.

Од пољопривредних установа основана је Хидробиолошка станица у Охриду, једина своје врсте на Балкану. Она чини част нашој држави, а специјално нашој бановини, да не говорим о користима које ће она донети нашем рибарству.

Поред напора на унапређење сточарства, ветеринарске службе и друго, Пољопривредно одељење ће у идућој години предузети низ радова на пошумљавању голети. Од какве је пак користи подизати шуму непотребно је нарочито доказивати. Све ове суме које се утроше на јачање и унапређење народне привреде најбоље је уложен новац.

IV — Народно просвећивање запрема највећи део буџетског предлога. Као што сам напред назначио, то је из разлога што је терет издржавања школа пренет са општина на бановине.

Поред школских установа важан чинилац за културно-просветно и национално подизање народа јесу такође разна друштва и установе са тим циљем основана. За ту сврху предвиђена је сума од 589.000 динара; 318.000 динара више него прошле године.

Великој националној, витешкој и културно-просветној установи „Соко“ предвиђено је да се да 300.000 динара; 200.000 динара више од прошле године. Ово за то, што ће се у Скопљу ове године одржати велики покрајински слет.

Још је предвиђена сума од 100.000 динара за довршење започетих, а недовршених соколских домова у бановини. Предвиђена је затим у предлогу буџета сума од 160.000 динара на име помагања сиромашних студената.

За зидање и оправку цркава и манастира унета је сума од 120.000 динара.

На име ануитета за зајам за подизање гимназије у Приштини и женске гимназије у Скопљу, унета је сума од 400.000 динара.

Субвенција Народном позоришту у Скопљу повећана је од 350.000 на 400.000 динара.

За материјално издржавање средњих школа било је одобрено 598.000 динара а сад се предлаже 700.000 динара, јер се прва сума показала недовољном.

За ову годину предвиђено је 135.000 динара за издржавање извесног броја сиромашних ђака у појединим интернатима.

Народном просвећивању мора се поклонити пуна пажња, нарочито у овим крајевима, где је највећи проценат неписмених. Просвећивање је неопходан услов сваког прогреса. Због тога се на ову грану посветила велика пажња и повећање расхода учинило.

V — Техничко одељење бележи у предложеном пројекту повећање од 5.590.307 динара и ако је и та сума, у ствари, недовољна да задовољи све оне потребе које се неодложно намећу. Стање путева је незадовољавајуће. Предвиђена сума можда не успева, да и најнужније потребе задовољи.

VI — Одељење за социјалну политику и народно здравље такође бележи једно повећање од 451.426 динара и то поглавито због тога што се ове године намерава закључити зајам за подизање болница у Штипу и Призрену. Ануитет на тај зајам износио би 1,000.000 динара.

Поново отварање болнице у Босиљграду изискује издатак од 163.000 динара.

Имајући у виду улепшавање и унапређење наших бања које иначе доносе лепе приходе бановини — у суми од око 600.000 динара, учињено је повећање у ову сврху.

VII — У Финансијском одељењу Банске управе учињено је повећање највише због повраћаја погрешно наплаћених бановинских прихода из ранијих година. Сума за ту цел износи 300.000 дин.

Затим је у буџету овог одељења повећан резервни кредит за непредвиђене и недовољно предвиђене бановинске потребе за суму од 200.000 динара. Ово повећање је оправдано и умесно, јер се никад не може довољно тачно предвидети све оно што је потребно.

VIII — Одељење за трговину, обрт и индустрију предвидело је нови издатак од 160.000 динара за изградњу фарбарнице у Средњој техничкој школи у Лесковцу. Та Средња школа — текстилна — једина је за целу државу. У њој се спрема и оспособљава особље за текстилну индустрију.

Наша млада индустрија мора се унапређивати да би била у стању да издржи конкуренцију стране робе.

Затим је ово одељење предвидело суму од 250.000 динара за потребе Бановинског туристичког савета, која сума је једва толико довољна, да подмири најбитније потребе. Туризам је једна грана народне привреде, која доноси велике приходе и појединцима, бановини и држави, и она се мора неговати.

Завршавам овај свој експозе са жељом да предложени пројекат буџета узмете у разматрање са поверењем: да се у спровођењу штедње није могло ићи даље од обележених граница неопходне потребе, а да се народној привреди и културно-просветним задацима не задају тешки ударци. У повећањима појединих позиција није се смело такође ићи даље, јер се на томе путу као што сам напред рекао испречило Министарство финансија са својим строгим прописима штедње: а било би и велико питање како би се ти већи расходи покрили приходима."

Експозе г. Бана г. г. већници су пропратили аплаузом и одобравањем.

За реч се јавља г. др. Радул Велашевић, већник из Власотинаца, који у вези са предлогом о изменама и допунама Уредбе о општинским службеницима Вардарске бановине, предлаже да се изабере један одбор, који би питање детаљно проучио и који би затим своје дефинитивне предлоге поднео Банском већу. За тај одбор г. др. Велашевић предлаже већнике г. г. Владана Богдановића, Милана Никшића, Стојана Јовановића — Шокара и Петка Радовића.

Бански већник г. Никола Момировић из Тетова у вези с тим предлаже да у тај Одбор уђе и г. др. Велашевић.

Г. Бан се слаже са тим предлогом, наглашавајући да је боље да у Одбор уђе непаран број већника, а затим пита Веће да ли овај предлог прихвата.

Пошто је Веће једногласно прихватило овај предлог, прелази се на даљи рад и начелник Финансијског одељења г. Милојевић Александар чита општи експозе о расходима и приходима новог буџета. Тај експозе гласи:

ОПШТИ ЕКСПОЗЕ ПРИХОДА И РАСХОДА ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

— Подносилац начелник Финансијског одељења
г. Александар Милојевић —

„Господо бански већници,

Сходно позитивним законским прописима, упутствима Господина Министра финансија и његовим расписима, ми имамо сада да утврдимо финансијски план бановинског газдовања за период од 1 априла 1937 године до 31 марта 1938 године, тј. да претресемо предлог буџета за 1937/38 годину заједно са Правилником за његово извршење. При изради овог предлога буџета руководили смо се свима принципима који важе за израду буџета јавно-правних тела уопште као и упутствима Министра финансија за израду бановинског буџета са Правилником. Нарочито смо се придржавали двају основних и главних буџетских принципа, а на име: принципа реалности и принципа равнотеже буџета. Предлог буџета прихода састављен је по предвиђању према постигнутим резултатима остварених прихода у буџетском периоду последње три буџетске године. При одређивању висине појединих бановинских дажбина водило се рачуна о економској снази народа, како ова не би претстављала преоптерећење, које народ не би могао поднети и како ова не би постигла негативне резултате, тј. економско слабљење народне привреде у место његовог јачања. Свакако да су се морале имати стално пред очима многобројни и разноврсни циљеви и задаци, чије је извођење поверено бановинама, а чије остварење зависи од финансијских могућности дотичне бановине. Из овог резултира други главни принцип при изради буџета, наиме принцип равнотеже буџета. При извођењу овог буџетског принципа поступа се двојачко: Или се према расходима које изазивају потребе јавноправних тела проналазе финансијски извори из којих ће се црпили потребни приходи ради покрића расхода, или се одређује максимум остварљивих прихода и онда се у његовим границама предвиђају и расходи. Ми смо се држали оног првог принципа. Остварујући расходе у границама могућих и остварљивих прихода, намећу се такорећи аутоматски друга два буџетска принципа а наиме: принцип штедње и принцип нужности, односно неопходности. О принципу штедње, као што сам напред рекао, мора се нарочито водити рачуна. Дабоме да овај принцип штедње не сме бити толико потенциран да узме на себе облик тврдичења, јер кад су у питању опште неопходне потребе, без којих се не може бити и које се могу задовољити само из општих средстава, јер су појединачна средства економски слабијих јединака недовољно за њихово извођење, тврдичење је у ствари расипање, јер промашује постављени циљ.

Да би дакле овај принцип штедње био сведен

у своје потребне границе, долази принцип нужности. Наиме: најпре се подмирују неопходне потребе, без којих се не може опстати, па онда редом све остале потребе, према њиховом степену нужности елиминишући све оне потребе чије се задовољење односно остварење може одложити за доцнија боља времена.

Придржавајући се углавном напред изложених буџетских принципа, као и осталих који се више односе на технички састав буџета сматрамо да је израда овог предлога буџета постављена на солидну базу.

Одмах морам напоменути да се према средствима садашњег буџета који је у току извршења за 1936/37 годину могло у току ове буџетске године само животарити. Никакви радови већих замаха и значаја на културном, просветном, економском и социјалном пољу нису се могли изводити. Да би ову опште корисну делатност могли развити бар до граница крајње неопходних потреба потражили смо и нашли нова финансијска средства односно извесна повећања већ постојећих.

У поређењу према буџету за 1936/37 годину предлог новог буџета за 1937/38 годину — како у приходима тако и у расходима претставља повећање за суму од динара 25,412.860.— од чега долази на повећање личних расхода дин. 1,659.754.— а материјалне расходе динара 23,753.106.— од чега долази на издржавање основних школа, као нова, сума од динара 14,447.369.— а на остала материјална повећања долази сума од динара 9,305.737.—

Узгред ћемо напоменути да ће се ове године у Скопљу извести прослава 25-годишњице ослобођења Јужне Србије за чије издатке смо предвидели потребне кораке код Господина Министра финансија ради обезбеђења потребних финансијских средстава за њено извођење, пошто за овако велики издатак, који по предрачуноу износи динара 1,500.000.— нема покрића у редовном бановинском буџету, те овај издатак неће бити предмет претреса на овом заседању.

Господо бански већници,

Бановински приходи Вардарске бановине у предлогу буџета за 1937/38 годину износе динара 65,930.314.— а по сада важећем буџету за 1936/37 годину износе динара 40,317.454.— Главна и знатнија повећања су по текућем бановинском прирезу и на уделу од скупног пореза на пословни промет по § 12 Финансијског закона за 1936/37 год. Такође уведен је нов такозвани школски прирез сходно Уредби о издржавању народних школа од 9 септембра 1936 године. По овој Уредби издржавање народних школа прешло је са општинских управа на бановину, изузев градских општина. У накнаду за ово као покриће за издатке око издржавања ових школа, признато је бановинама да могу разрезати школски прирез који у будуће отпада у општинским буџетима. Према прикупљеним подацима преко пореских управа, основица за разрез овог школског приреза износи динара 34.000.000.— Према прибављеним подацима од општинских управа у буџетској 1936/37 години, издржавање основних школа износило је око

14,400.000.— динара, те према томе стопа школског приреза износила би 48% округло, при чему се имало у виду наплативост 90%.

Текући бановински прирез повећан је од 20% колики је био у буџетској 1935/36 и 1936/37 год. на 25% колики је био у 1934/35 години.

У текућем буџету за 1936/37 годину, основица за разрез бановинског приреза износи динара 54,000.000.—, а у новом предлогу буџета за 1937/38 годину ова основица износи 49,000.000.— динара, дакле за 5,000.000 мање него за текући буџет, што би у проценту 20% рачунајући 90% на плативости изнело динара 900.000 мање од суме текућег приреза, тј. динара 8,800.000 у место динара 9,700.000. Да би се овај мањак од динара 900.000 због разлике у основици, као и због неопходног повећања личних издатака у суми од динара 1,600.000 попунили, решили смо да покриће за ово нађемо у повећању процента бановинског приреза од 20 на 25% што би укупно изнело повећање динара 2,500.000.—

За три тромесечја ове буџетске 1936/37 год. остварено је прихода од овога приреза 4,360.796 динара.

За последње три буџетске године наплата текућег бановинског приреза била је оваква:

1) 1933/34 год. стопа 25%	предвиђено динара 13,985.445.—
	наплаћено „ 5,103.042.—
т.ј. 37%	
2) 1934/35 год. стопа 25%	предвиђено динара 14,034.464.—
	наплаћено „ 6,329.866.—
т.ј. 43%	
3) 1935/36 год. стопа 20%	предвиђено динара 11,200.000.—
	наплаћено „ 5,331.208.—
т.ј. 47,5%	

По садашњем буџету за 1936/37 годину приход од дугованог бановинског приреза усвојен је динара 3,600.000.— а по овом предлогу буџета процењен је динара 3,000.000.— или мање за динара 600.000.— По буџету за 1936/37 год. за три тромесечја остварен је приход од овога приреза динара 1,145.720.— За последње три буџетске године приход од овога приреза био је овакав:

1) 1933/34 год. буџетом	предвиђено динара 5,000.000.—
	наплаћено „ 4,820.634.—
2) 1934/35 год. буџетом	предвиђено динара 6,000.000.—
	наплаћено „ 3,561.794.—
3) 1935/36 год. буџетом	предвиђено динара 8,000.000.—
	наплаћено „ 2,650.366.—

По садашњем буџету за 1936/37 годину приход од текућег здравственог приреза процењен је динара 200.000.— а по овом предлогу предвиђа се иста сума. На име дугованог здравственог приреза по садашњем буџету одобрено је дин. 100.000 а по овом предлогу буџета предвиђа се динара 60.000.— За три тромесечја буџетске 1936/37 год. приход од текућег и здравственог приреза остварен је са динара 32.333.— а дуговани са динара

16.041.— По завршном рачуну за 1935/36 годину приход од текућег здравственог приреза буџетом предвиђен динара 200.000.— а наплаћен 65.305.— а дуговани буџетом предвиђен 150.000.— динара а наплаћен динара 23.654.—

Удео од скупног пореза на пословни промет износи за Вардарску бановину динара 3,999.000.— Ми смо овај удео од скупног пореза повећали са динара 10,000.000.— Овај приход по § 12 Финансијског закона 1936/37 годину дели Министарство финансија и то: 80% бановинама: Врбаској, Приморској, Дринској, Зетској и Моравској, а по 20% бановинама: Дравској, Савској, Дунавској и Вардарској. За буџетску 1936/37 годину удео од скупног пореза распоређен је овако:

Дравска бановина	динара 2,900.000.—
Приморска бановина	„ 17,733.067.—
Моравска бановина	„ 9,000.000.—
Дринска бановина	„ 13.000.000.—
Зетска бановина	„ 21.791.501.—
Врбаска бановина	„ 15,896.843.—
Савска бановина	„ 6,800.000.—
Дунавска бановина	„ 6,000.000.—
Вардарска бановина	„ 3,999.000.—

Као што се види Вардарској бановини даје се после Дравске бановине најмање од скупног пореза, док међутим Вардарска бановина по нашем мишљењу у овоме питању требала је и треба да дође у бољи положај. Предузели смо потребне кораке код Господина Министра финансија, да се ово у корист ове бановине поправи. Код г. Министра финансија наишло се за ово на доста разумевања, те се надамо да ће се ствар у многоструку поправити. Резултат је тих наших утисака и надања ово повећање од 10,000.000.— динара колико смо у предлогу буџета као удео од скупног пореза предвидели.

По садашњем буџету за 1936/37 годину приход од свију бановинских трошарина одобрен је динара 15,012.048.— а по овом предлогу буџета предвиђа се динара 14,846.314.— или мање за динара 165.734.— из разлога што је трошарина на бензин у буџетској 1936/37 год. дала мање прихода, као и трошарина на пиво и квасац. За три тромесечја ове буџетске 1936/37 год. на име прихода од трошарине остварено је динара 8,126.421.— За последње три буџетске године приход од трошарина био је овакав:

1) 1933/34 год. предвиђено динара 4,530.000.—	наплаћено „ 3,464.643.—
2) 1934/35 год. предвиђено динара 4,830.000.—	наплаћено „ 3,849.494.—
3) 1935/36 год. предвиђено динара 11,012.833.—	наплаћено „ 10,459.612.—

У приход од трошарина улази заједничка бановинска трошарина коју прикупља Министарство финансија и доставља бановини свака два месеца чији износ по садашњем буџету износи 8,100.000.— динара а која се дели бановинама према броју становника. Овај приход предвиђа се у истом износу и у овом предлогу буџета.

По предлогу буџета за 1937/38 годину приход од такса уопште предвиђа се динара 3,200.000.— а по садашњем буџету за 1936/37 годину одобрено је 3,258.000.— или мање се предвиђа за динара 58.000.— За три тромесечја буџетске 1936/37 го-

дине приход од такса остварен је са 2,193.085.— динара. За последње три буџетске године приход од такса био је овакав:

1) 1933/34 год. предвиђено динара 3,324.000.—	наплаћено „ 2,988.790.—
2) 1934/35 год. предвиђено „ 3,353.000.—	наплаћено „ 6,634.318.—
3) 1935/36 год. предвиђено „ 3,335.000.—	наплаћено „ 3,261.233.—

Приходи од бановинске привреде по садашњем буџету за 1936/37 одобрени су за 3,747.000.— динара а по овом предлогу буџета ови приходи предвиђају се за динара 4,100.000.— или више од садашњег буџета за динара 353.000.— Расходи свих бановинских установа укупно по буџету за 1936/37 годину износе динара 11,992.187.— а по овоме предлогу буџета предвиђени су динара 13,180.967.— Вишкови прихода над расходима показују само бање, док све остале установе имају мањкове. Приходи установа деле се на два одељења Банске управе и то:

Пољопривредно одељење где долазе: Срески расадници, лозни расадници, пољопривредне станице и пољопривредне школе, и на Одељење за социјалну политику и народно здравље где долазе: Дечји дом у Скопљу, дом старца у Битољу, бановинске бање и бановинске болнице. По завршном рачуну за 1935/36 годину приходи бановинских установа предвиђени су буџетом 3,650.405.— динара а остварени динара 3,930.541.— Вишкови прихода над расходима код бања изнели су динара 638.755.—

По буџету за 1936/37 год. на име разних ситних прихода одобрено је динара 901.406.— а по овом предлогу буџета ови се приходи предвиђају са динара 925.000.— и рашчлањени су на ова одељења:

Финансијско одељење	динара 870.000.—
Техничко одељење	„ 55.000.—

Укупна пак повећања расхода по одељењима износе и то:

Редовни расходи:

	динара:
Опште одељење	91.450.—
Управно одељење	169.886.—
Пољопривредно одељење	987.257.—
Просветно одељење	14,522.737.—
Техничко одељење	5,90.307.—
Одељење за соц. пол. и нар. здр.	869.939.—
Финансијско одељење	562.609.—
Одељење за трг., обрт и инд.	650.354.—
Буџетски резервни кредити	200.000.—
Свега редовни расходи динара	23.644.539.—

Ванредни расходи:

	динара:
Просветно одељење	192.000.—
Одељење за соц. пол. и нар. здр.	1,416.321.—
Финансијско одељење	300.000.—
Свега ванредни расходи динара	1,768.321.—
Укупно повећање динара	25,412.860.—

Од које суме долази на име повећања личних издатака по одељењима и то:

	динара:
Опште одељење	20.538.—
Управно одељење	19.886.—
Пољопривредно одељење	428.208.—

Просветно одељење	125.122.—
Техничко одељење	380.307.—
Одељење за соц. полит. и нар. здр.	418.513.—
Финансијско одељење	99.452.—
Одељење за трг., оорт и инд.	167.728.—
	1,659.754.—

На име повећања материјалних расхода по одељењима долази и то:

	динара:
Опште одељење	70.912.—
Управно одељење	150.000.—
Пољопривредно одељење	559.049.—
Просветно одељење	14,397.615.—
Техничко одељење	5,210.000.—
Одељење за соц. полит. и нар. здр.	451.426.—
Финансијско одељење	463.157.—
Трговинско одељење	482.626.—
Буџетски резервни кредити	200.000.—
Ванредни расходи	1,768.321.—
	Свега динара 23,753.106.—

Појединачна објашњења за лична и материјална повећања расхода даје г. г. начелници у својим специјалним експозеима.

Што се тиче Правилника за извршење буџета за 1937/38 год. постоје нове четири одредбе чл. 80 до 83 закључно.

Ове су одредбе унете са следећих разлога и то:

За чл. 80. Код појединих бановинских болница док су оне имале специјалне благајнице и рачуноводства, а то је до краја 1934/35 године извршени су извесни расходи без отвореног кредита и ако су ти расходи били потпуно оправдани да рад болница не би био доведен у питање, а кредит је био по буџету предвиђен и довољан. Болнице су доказале да су отварање кредита у своје време захтевале, али из непознатих разлога они нису отворени, свакако да није било довољно расположивих финансијских средстава. Сада по завршним годишњим рачунима тих болница Месна контрола не признаје такав издатак, пошто није било отвореног кредита. Да би се ова ствар ликвидирала, јер је издатак оправдан и створен је без кривице наредбодавца, унета је ова одредба у Правилник.

За чл. 81. Постоје само два случаја која намећу потребу доношења овакве одредбе и то: прво код болнице у Тетову је по буџету за 1931/32 годину мање предвиђен кредит за личне принадлежности особља, због ступања на снагу новог Чиновничког закона од 1931 године, по коме је дошло извесно повећање личних принадлежности. Болница је у своје време захтевала вирманисање или накнадни кредит, али пошто није било могућности ни једном ни другом начину, то је остало питање не ликвидирано, а принадлежности исплаћене привремено.

У Дому стараца и старица у Битољу био је повећан број питомаца и Дом је морао учинити издатак и за њих. Он је у своје време захтевао накнадни кредит, али није било могућности да се он одобри, те се и овај расход сада на овај начин признаје, јер је то у ствари створена обавеза без кривице наредбодавца услед неопходне потребе.

За чл. 82 и 83. За ова два члана нису потребни никакви коментари, пошто се из самог њиховог текста јасно види циљ, намера и разлог њиховог доношења."

Пошто је начелник г. Милојевић прочитао општи експозе буџета прихода и расхода за 1937/38 годину, Господин Бан даје реч начелнику Општег одељења г. Милану Маљковићу, чији експозе гласи:

ЕКСПОЗЕ ПРЕДЛОГА БУЏЕТА ОПШТЕГ ОДЕЉЕЊА (I)

— Подносилац начелник Општег одељења г. Милан Маљковић —

„Опште одељење краљевске банске управе Вардарске бановине ради на свима пословима, који су наведени у §§ 31 и 35 Закона о банској управи и Правилнику о чиновницима Вардарске бановине од 15 јануара 1932 године I бр. 363/32, т.ј. спрема решења о постављењу, премештају, унапређењу, отпуштању и пензионисању свих бановинских службеника као и узимању на рад бановинских дневничара и контрактуалних чиновника и по свима њиховим персоналним стварима.

Опште одељење надаље ради по свима пословима бановинских службеника који су предвиђени у §§ 25 и 32 Закона о банској управи, т.ј. по свима пословима у погледу дисциплинске одговорности бановинских службеника и помоћног особља у служби бановине.

Опште одељење ради по свима пословима бановинских службеника који су побројани у § 36 Закона о банској управи у погледу спремања решења за отсуства, за отсуства због боловања и за одобравање годишњих одмора.

Надаље Опште одељење води за све бановинске службенике и помоћно особље у служби бановине и подређених власти и установа евиденцију, како је прописано у § 34 Закона о банској управи и ради по пословима, који се односе на оцењивање бановинских службеника.

Све наведене послове за бановинске службенике и помоћно особље у служби бановине раде претежно државни службеници на раду при Општем одељењу ове Управе.

По буџету Вардарске бановине за 1936/37 годину у Општем одељењу постоји 1 бановински чиновник IX групе и 1 чиновнички приправник од IX групе, од којих ни један службеник не ради у Општем одељењу на напред изложеним пословима, већ су одређени на рад у друга одељења ове Управе по потреби службе, па је ово Одељење остало без иједног бановинског чиновника, то је морало у интересу успешног отправљања свију напред изложених послова у предлогу буџета Вардарске бановине за 1937/38 годину предвидети једно нове место бановинског чиновничког приправника од X групе са одговарајућим породичним додатком.

Разлика између буџета за 1936/37 и овога за 1937/38 годину за једног ново предвиђеног бановинског чиновничког приправника од X групе износи 13.890 динара.

Сем наведених принадлежности предвиђена је

и повишица породичних додатака за четири члана породице по 130 динара месечно укупно у износу од 6.240 динара.

Надаље је предвиђена повишица награде за 1 служитеља-дневничара у суми од 480 динара годишње.

Што у свему чини повишицу у суми од динара 20.610.—

Редовни лични расходи по овом предлогу буџета износе 90.420.— дочим у прошлој години лични расходи износе 69.810.— динара по овом предлогу више за 20.610.— динара.

У материјалним расходима по партији 3 позиције 3 овога предлога предвиђена је сума у износу од 50.000 динара као стварно потребна за огрев и осветљење стана Господина Бана, а која се по закону мора давати.

По партији 3 позиције 4 овог предлога буџета унето је повећање за канцеларијске манипулативне трошкове динара 20.840.— Ово повећање мора се повећати са разлога што се из године у годину партија канцеларијског материјала по државном буџету смањује, а потребе снабдевањем канцеларијским материјалом сваке године су веће, јер се државна администрација разграђава а са досад предвиђеном сумом од 9.160 динара не могу се ни издалека снабдевати све потребе Општег одељења ове Управе тим што је овај расход ранијих година износио 40.000 динара.

По овом предлогу буџета материјални редовни расходи износе 89.000 динара, дочим су у прошлој години износили 28.160.— динара, дакле по овом предлогу указује се вишак у суми од 60.840 динара.

По партији 4 позиције 1, 2, 3 и 4 овога предлога буџета унето је повећање за „Службени лист Вардарске бановине“ у суми од 10.000 динара пред прошлoгодишњих 118.000 динара.

Ово је повећање потребно за редовно излажење „Службеног листа Вардарске бановине“, који ће самостално излазити у наредној буџетској години, а не као досад саставни део листа „Вардар“.

У овом предлогу буџета Општег одељења за 1937/38 годину предвиђено је по личним и материјалним расходима сума у износу од 307.420.— динара, дочим је по буџету за 1936/37 годину одобрена укупна сума од 215.970.— динара, дакле по овом предлогу буџета за Опште одељење ове Управе предвиђена је више за 91.450 динара.”

После овога, Господин Бан даје реч начелнику Управног одељења г. Николи Димитријевићу, који чита свој експозе. Тај експозе гласи:

ЕКСПОЗЕ О БУЏЕТУ УПРАВНОГ ОДЕЉЕЊА КРАЉЕВСКЕ БАНСКЕ УПРАВЕ (II)

— Подносилац начелник Управног одељења
г. Никола Димитријевић —

„Господине Бане и господо бански већници, Послови повереног ми одељења разноврсни су и разгранати, али захваљујући добро спроведеној организацији и пожртвованости особља свршавају се уредно и без застоја, а законски се про-

писи стриктно и правилно примењују на поједине случајеве.

Јавна безбедност бановине је на завидном положају. Лична и имовна безбедност загарантоване су и криминалитет, који је из године у годину у опадању, сведен је на минимум.

За овакво сјајно стање јавне безбедности има да се захвали на првом месту органима јавне безбедности, који предано и са великим пожртвовањем врше своју дужност и друго, свести и родољубивом држању самог становништва Јужне Србије, коме припада највећи део заслуге што је онемогућена качачка и четничка акција на нашој територији, која је ранијих година највише реметила јавни ред и поредак.

Живот и пословање општина и градова на подручју Вардарске бановине све се више уређује и прилагођава прописима нових закона о општинама. Овај успех постигнут је не само услед тога, што су часници и службеници општина и градова са пуно разумевања и воље радили и раде поверене им послове, већ такође и услед тога, што се надзор над самоуправама веома успешно врши. Поверено ми одељење и даље ће настојавати, да се потпуна организација општинских самоуправа по новим законима што пре изврши и функционисање општина и градова коначно уреди, али се већ и сада може констатовати, да је у току прошле године остварен велики и значајан напредак.

Као што вам је познато на дан 6 децембра прошле године извршени су избори општинских одборника на целом подручју Вардарске бановине у 369 општина по прописима новог Закона о општинама.

Избори су обављени у потпуном реду и миру на којима је слободна воља народа дошла до свога изражаја, а и нови Закон о општинама нашао своју пуну примену.

Предлог буџета Управног одељења за 1937/38 годину износи свега 1,461.854 динара, према томе већи је од прошлoгодишњег буџета за 169.886.— динара.

Предлог је састављен према постојећем буџету имајући у виду да се штедња спроведе до крајњих граница могућности и оно што је у предлог буџета ушло има карактер неопходности.

Сви расходи, лични и материјални одмерени су према фактичком стању, према најмањим, неоспорно стварним и неопходним потребама.

Према томе од предвиђене суме буџета за 1937/38 годину у 1,461.854 динара на личне расходе иде 671.854.— а на материјалне 790.000 динара.

Према овоме и лични и материјални расходи предвиђени у предлогу буџета за 1937/38 годину већи су од оних предвиђених у буџету за 1936/37 год. и то лични расходи за 19.886.— а материјални за 150.000.— динара.

1) Повећање личних расхода појављује се из следећих разлога:

а) Једном архив. чиновнику припада породични додатак за дете рођено у току ове године, који није предвиђен у буџету за 1936/37 годину, а који износи 1.560 динара.

б) Једном помоћ. књиговођа IX групе и један

архив. чиновник X групе у току буџетске године 1937/38 испуниће услове за унапређење у VIII односно IX групу, али у смислу § 101 Финансијског закона за 1936/37 год. моћи ће се унапредити тек у том случају, ако буде било одговарајућих слободних буџетских места. Како у досадашњим и садашњем буџету Управног одељења није било места чиновника VIII групе, то је исто унето у предлог буџета за 1937/38 годину те се предвиђају кредити за 1 чиновника VIII и 1 чиновника IX групе, док су у буџету за 1936/37 годину предвиђени кредити за 1 чиновника IX и за 1 чиновника X групе. На тај начин се ствара повећање од 5.460 динара, али се ово повећање неће осетити у наступајућој буџетској години, пошто у смислу § 263 Закона о чиновницима исплата ове разлике вршиће се тек по истеку године дана након евентуалног постављења.

в) 12 службеника-дневничара, чије се награде исплаћују по парт. 7 испунили су у току буџетске 1936 год. услове за повећање награде у смислу члана 2 Уредбе о награди дневничара Министарства унутрашњих послова III бр. 17224/32 год. те су им награде повећане. Како се међутим оним од службеника-дневничара, који живе у заједници (супружници) не исплаћују целе награде, то стварно повећање, које је настало услед примене прописа наведене уредбе износи само 864.— Сума од 12.000 динара предвиђена је стога, што поједини дневничари у току буџетске године 1937/38 испуниће услове из наведене уредбе, а сем тога поједини службеници, који сада живе у заједници могу се одвојити, као што је могуће да ће се неки од њих отпустити и на њихова места поставити друга лица, којима ће се морати исплаћивати целе награде.

Како нема могућности да се број особља, чије се припадности и награде исплаћују из кредита по буџету Управног одељења редуцира не доводећи у питање правилно функционисање додатног надлештва, то се наведено повећање личних расхода не може избећи.

2) Повећање материјалних расхода појављује се из следећих разлога:

а) Кредити по парт. 8 из којих се исплаћују путни трошкови и дневнице банских већника показали су се као недовољни па је у предлогу буџета за 1937/38 годину износ ове партије повећан за 20.000 динара.

б) Расходи за канцеларијске материјалне трошкове по парт. 9 поз. 1 такође су се морале повећати за 30.000 динара пошто кредити предвиђени по буџету за 1936/37 годину недостају за подмирење потреба за потрошни канцеларијски материјал, нарочито материјал за умножавање, а сем тога с времена на време појављује се потреба за друге набавке по овој позицији које се не могу извршити из кредита по државном буџету, који је преоптерећен издацима за среска начелства.

Наведени кредити предвиђају се предлогом буџета за 1937/38 годину у висини стварно и штедљиво одмерених потреба и сведени су на најпотребнији минимум, који се не може смањити, а да

се не доведе у питање редовно подмирење потреба.

У партији 9 поз. 2 предвиђа се сума од динара 100.000.— која чини главно повећање материјалних издатака. Ова сума, као што је г. Бан изволео образложити, ће служити за набавку канцеларијског материјала за сва среска начелства уколико недостају кредити по држ. буџету.

Остали материјални расходи остају непромењени. Износи по парт. 9 поз. 3 — за образовање и трајно одржавање стручног течаја за општинске службенике предвиђен је на основу изричне одредбе чл. 6 Уредбе Господина Министра унутрашњих послова IV бр. 4148/34. Овај износ је минималан, свега 30.000.— те се не може смањити. Допринос по партији 9 поз. 4 Пензионском фонду од свега 20.000.— такође је минималан. У другим бановинама ови доприноси су већи, као н. пр. у Савској бановини, где је Уредбом о општинским службеницима предвиђено, да овај допринос не може бити мањи од 200.000 динара.

Са изложенога молим, да се предлог расхода по глави III буџета Вардарске бановине за 1937/38 год. који износи укупно 1,461.854 динара прими.”

После читања експозеа начелника Управног одељења г. Димитријевића, прелази се на читање експозеа начелника Пољопривредног одељења г. Јанка Вукичевића. Пошто г. Вукичевић није присутан седници, јер се налази на отсуству, његов експозе чита виши пољопривредни саветника г. Лука Цијук. Експозе начелника Пољопривредног одељења гласи:

ЕКСПОЗЕ УЗ БУЏЕТ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ОДЕЉЕЊА БАНСКЕ УПРАВЕ (III)

„Господо бански већници,

Пре претреса предлога буџета Пољопривредног одељења Вардарске бановине за 1937/38 буџетску годину потребно је приказати Вам једним експозеом опште стање пољопривреде у Вардарској бановини, затим шта је у току прошле буџетске године урађено за њено унапређење, као и шта се намерава радити у наредној години.

Експозе не може излагати детаље, јер су изложени у предлогу буџета и образложењу буџета.

Експозе ће Вам — ради лакшег прегледа — бити изложен по појединим гранама пољопривреде.

Опште стање пољопривреде једног краја може се најтачније оценити по стању и економској снази сељака, којима је пољопривреда искључиво занимање. У претежној већини његово стање је лоше.

Узроци таквог стања веома су многобројни. Пољопривредно одељење може да испитује само оне узроке који су на дохвату његовог делокруга, и да настоји да их отклања, а истовремено да преко својих органа уводи народ у рационалнији и савременији рад, који ће му донети већа материјална средства, чиме се ствара могућност усавршавања на свима осталим пољима народног живота.

Тај посао колико је користан и потребан то-

лико је и тежак, нарочито у Вардарској бановини, у којој је народ под туђинском управом стотинама година држан далеко од личног и стручног просвећивања. Последице тога још увек тешко притискују народ и отежавају у великој мери рад пољопривредних стручњака.

Ма да је народ ослобођен испод туђег јарма пре 24 године, није се могла унапредити пољопривреда сразмерно протеклом времену, јер је непосредно иза ослобођења прохујао преко главе народа дуги светски рат, који је оставио пустош нарочито у Вардарској бановини. По свршетку тога дошло је у целом свету време аномалног привредног живота, којем је главна садржина да народ нема довољно средстава за производњу, а што се произведе тешко се прода чак и по толико ниским ценама да сељак не може да подмири своје производне трошкове, па се за животне потребе задужује и скоро ништа не инвестира. То стање је неизбежно захватило и народни живот у Вардарској бановини. Оно га у толико теже погађа, што народ мора са минималним средствима да подиже и оснива своју заосталу пољопривреду и да је одмах прилагођава данашњим тешким захтевима трговине и малобројних купаца, чија је куповна моћ такође знатно мања него пре 20 година.

Данашњем времену се врло тешко прилагођава пољопривреда наших најнапреднијих крајева, где је пољопривреда ишла у корак са временом. То је у Вардарској бановини нарочито тешко.

Природно је, да рад пољопривредних стручњака није могао под тако тешким приликама дати неке савршене резултате. Али ипак свуда се види повољан утицај њиховог рада, и да треба смишљено и истрајно даље наставити, водећи строгог рачуна о томе да се народу пружи стварна стручна помоћ са што мање трошка.

Излагање рада по појединим гранама пољопривредне струке потврдиће напред изложено.

І Ратарство

У току протекле године, настављена је већ од раније започета акција за повећање површине под индустријским и пићним биљем, за којима се осећа велика потражња. Ово важи нарочито за уљана семена од када им је отежан увоз.

Ма да је цена житарицама пала да се не исплати гајити их за извоз, ипак им се посвећује довољна пажња као основним биљкама за исхрану народа. Обраћа се нарочита пажња чистоћи семена, јер жито ових крајева губи 10—20% на цени баш због нечистоће. Пољопривредно одељење је помоћу Министарства пољопривреде осигурало суму од 80.000 динара у тријерском фонду за набавку — повећање броја тријера за чишћење жита. Њих је до сада било 350, што је релативно мало. На ширењу добрих сората домаћих житарица које се гаје на територији Вардарске бановине ради Огледна и контролна станица у Скопљу, која ради на испитивању сората и квалитета свих ратарских усева.

Прошле јесени је набављено 10 вагона првокласне пшенице „банкут“ за семе и дато на по-

зајмицу пољопривредницима у Целагонији, одакле ће се ова призната пшеница ширити даље.

ЗООГ оскудице народа у семену оановина је набавила и поделила на позајмицу 21 вагона пшенице и 1½ вагон јечма.

У пролеће 1936 године набављено је и дато народу на позајмицу за сетву 20 вагона житарица и 2.210 килограма кикирика.

Све ове набавке су извршене из семенског фонда, па је утрошено 1.000.000 динара.

Министарство пољопривреде је набавило и поделило у Вардарској оановини за семе три вагона семена бољег памука, 1 вагон раног кромпира. За вештачка гнојива житарским задругама дато је 10.000 динара.

Од пићних биља форсира се нарочито гајење луцерке, граорице и сточне репе, како би се овдашња стока, која од увек оскудева у храни, у будуће што боље исхрањивала и тиме поправила овдашња домаћа раса, која има доста добрих особина, али је услед слабе исхране закржљала.

Површина под пићним усевима стално се из године у годину повећава, услед јаке пропаганде од стране овог Одељења и позајмица из семенског фонда.

Нарочито се форсира гајење уљаних биљака и то по највише уљане репице, како би се подмирила потражња домаћих фабрика зејтина. Култура уљаних биљака пропагираће се све више, јер су откупне цене од стране индустријалаца повољне, пошто су у току 1936 године стабилизиране нарочитим правилником по споразуму између пољопривредника, индустријалаца и Министарства.

Посебном Уредбом и фондом осигурало је Министарство врло повољне и стабилне цене памуку, као и набавку модерних справа за чишћење памука, па ће ова култура неминовно брзо се развијати. Ово је важно када се зна да смо годишње увозили памука и памучних прерађевина за 600.000.000 динара. Има много вероватноће да домаћим памуком смањимо увоз за једну трећину памука, па би 200.000.000.— динара мање давали иностранству.

У индустријске биљке спадају и дудови за свилобубе за производњу свиле. На сличан начин као памуку, осигуран је развој нашем свиларству, које је веома пало, а од 1935 године нагло расте.

Од индустријских биљака веома се шири конопља, која је раније била раширена у северним срезovima.

Ширењем споменутих индустријских биљака даје се народу могућност боље зараде, која је падом цена житарица, опијума и дувана веома подбављала.

Пошто су многа места страдала од поплава и од града у 1936 години, давано је народу семе на терет семенског фонда, у износу од 1.000.000 динара, па је фонд скоро сасвим исцрпљен. Међутим потражња позајмица је била преко 5.000.000.— динара.

Наплата позајмице у народу иде тешко, због тешког економског стања, па трпи семенски фонд, т.ј. сувише споро му притиче редован интерес, од кога би фонд требао да се стално повећава.

Да би се у будуће могло помоћи сваком ко буде оштећен градом, уведен је у живот Закон о обавезном обезбеђењу усева од града. Завођење ове врло корисне новине иде врло тешко, ма да су уплате за обезбеђење врло ниско одмерене.

Сем ових акција око унапређења ратарства радило се још и на организацији борбе против болести и штеточина на културном биљу. У тој сврси постоје при среским расадницима стоваришта за справе и средства за сузбијање тих штеточина. У наредној буџетској години претстоји широка борба против вилине косице која преко 20 година уништава пићне биљке и напада друге усеве.

Такође су предвиђена средства противу мароканских скакаваца, који су се појавили лане у срезу ђевђелијском и дојранском.

Из ових разлога је повишена парт. 16/2 позиција за 350.000 динара.

II Повртарство

Оно добро напредује, нарочито у близини већих насеља. Повртарство способно за извоз у друге бановине није се могло развити због неподесних превозних тарифа. Предузеће се кораци да се ова запрека уклони завођењем сношљивих превозних тарифа.

III Воћарство

Према климатским приликама, и с обзиром на земљиште које је испреплетано са пуно таласастих брежуљака, увала, благих и косих падина, Вардарска бановина је врло подесна за гајење свих врста воћака, које успевају у северном делу наше државе, а на југу у срезу ђевђелијском и дојранском успева и јужно воће: смокве, бадем и нар. У последње време у ова два среза врше се и опити са мандаринама, а у Ђевђелији и са маслином. Да тамо може успети маслина види се по томе, што тамо постоје овде-онде стара дрвета маслинова која доносе род. Донела су род и маслинова дрвета пре 8—10 година засађена у среском расаднику у Ђевђелији.

Услед овако повољних климатских и земљишних прилика познато је, да Вардарска бановина има најбоље одлике воћа. Међутим има само 4.500 хектара под воћкама, а има још бар 3 пута толико земљишта подесног за воћке. Голишње се посади у народу око 150.000 воћака. То је још увек мало, ма да се у 34 расадника производе преко 250.000 воћака.

Зато је у прошлој години предузета реорганизација продаје, па је успело да се у народу пласира око 60.000 воћака више него ранијих година.

Приступило се и проучавању појединих сората воћа. На основу тога израђује се нови типизациони план по коме се производе саднице од најбољих сората тако, да се задовољи потражња пијаче, како би се у извесном крају избацило шаренило сората које квари цену, па да би се у извесним крајевима могле добити у већим количинама исте сорте, јер трговци такву робу знатно боље плаћају. Овај рад неће ићи брзо, али се на томе мора упорно и смишљено радити, па ће Вардарска бановина моћи воће извозити и успешно конкурисати на страним тржиштима.

Највећа тешкоћа ширењу воћарства је што народ не увиђа да није довољно посадити воћку, већ да је треба заштитити од ветра, од стоке, деце и сваког оштећења. Народ скоро редовно оставља засађене и примљене воћке без заштите па тако пропадају.

Да би се воћарство у бановини што јаче и брже развијало, редовно се сваке године у свима расадницима држе по два курса за обуку сеоског подмлатка у калемљењу, подизању и нези воћака. Упоредо са пропагандом за подизање нових воћњака, Банска управа се стара да се народ што боље упуту да своје воће што боље сачува до продаје, да плодове сортира по величини и квалитету, да га пакује како треба и на тај начин добије што већу пијачну цену.

Чине се издаци око пропаганде и организације сузбијања болести и штеточина на воћкама, а нарочито око сузбијања шљивине штитасте ваши, која је била угрозила опстанку шљиварства не само у нашој бановини већ и у целој држави. У циљу заштите воћарства од разних криптогамских болести и штеточина врши се набавка разних препарата. — инсектицида, као и справа (проскалица), које стоје у слагалиштима код среских начелстава и дају се народу бесплатно на употребу редовно, а средства инсектицида сиромашнијим воћарима бесплатно, или уз наплату половине цене од куповне вредности.

У свима расадницима и при школама подигнути су сортиментски воћњаци од сората препоручених за ову бановину, одакле се узимају калемгранчице за калемљење.

Пољопривредно одељење предузело је мере да се воћни расадници реорганизују на основи да производни трошак воћака буде што мањи. Интензивирањем и рационализирањем рада у расадницима постигнут је већи приход и смањени су трошкови производње, па ће се тим путем наставити до крајњих граница могућности.

IV Виноградарство и винарство

Климатске и теренске особине Вардарске бановине, нарочито њеног средњег и јужног дела, такве су да има пуно услова за успешно гајење винове лозе. Постоје чак и такви терени на којима се не може гајити ни једна друга култура сем винове лозе. Зато у Вардарској бановини виноградарство долази до све већег привредног изражаја, и постаје врло важно за економско стање тамошњег становништва, као што је било пре појаве филоксере и пропасти старих винограда. Пољопривредници ових крајева нису се одмах дали обнављања виноградарства на америчкој подлози, која је отпорна противу филоксере. Поштивањем пољопривредних стручњака и великих материјалних жртава Банске управе код народа се створило уверење у могућност успешног гајења винове лозе на америчкој подлози.

Којом се брзином врши обнављање виноградарства у Вардарској бановини у последње време најбоље ће нам показати следећи подаци:

У 1930 години на целој територији Вардарске бановине било је под родним виноградима на америчкој подлози 4087 хектара, а у 1936 години би-

ло их је око 8.500 хектара. То значи да се за 6 година површина под виноградима на америчкој подлози повећала са 4.500 хектара.

Снабдевање пољопривредника лозним калемовима до сада је вршено из бановинских лозних расадника у Скопљу, Кавадару и Штипу, као и из воћних расадника у Лесковцу, Прешеву, Куманову, Гњилану, Призрену и Тетову, и из пољопривредних школа у Битољу, Тетову и Лесковцу. И поред великих материјалних издатака око ове производње, Банска управа, у намери да пружи могућност куповине лозних калемова и најсиромашнијима, одредила је врло ниску цену лозним калемовима — по 0,80 динара по једном комаду — која је знатно испод производних трошкова.

Пошто је и ова врло ниска цена још увек скупа за народ, Одељење је организовало за народ калемарске курсеве тако, да народ научи калемити и производити калеме, па такви људи купују резнице америчке лозе и сами даље раде. На тај начин долазе до калема који су четири до шест пута јефтинији, а расадници смањују трошкове производње. Тако ће се брже раширити виноградарство и самнога мање издатака.

Да би народ добио довољно резница америчке лозе, повишена је њена производња у 1936 години за 900.000 резница, па је тако у 1936 години произведено свега 2,300.000 резница I класе.

Наставиће се повишење до 4,000.000 резница.

Калемова се произвело и 1935 и 1936 године по 500.000 комада.

Пре калемљења, куповине резница и сађења испитује се земљиште, и упућује се народ које сорте да калемити, да би се најбоље винске и асталске сорте рашириле, за које постоје у расадницима сортименски виногради.

За борбу против болести и штеточина Банска управа врши набавку разних инсектицида, као и потребних справа (прскалица, запрашивача) које држи у својим слагалиштима у разним угроженим пределима, па их по потреби издаје народу често пута и бесплатно.

До сада се при пропагирању виноградарства није обраћала пажња на две важне чињенице. Пропагирано је виноградарство и тамо где људи имају земље врло подесне за одличне ратарске културе или за сточарство или за ратарство и воћарство, па чак и тамо где грожђе не може да сазри. Подизање винограда у таквим крајевима иде на штету оних људи који живе у крајевима где могу претежно или искључиво да се гаје виногради. Зато се обраћала главна пажња и чиниле помоћи оним крајевима где само виноградарство може бити главна или једина грана привреде.

Винарству — справљању и чувању вина у подрумима, наш народ је мало вичан, па производи судовна и лоша вина. Практичним курсевима, чешћим него до сада, настојаће се и тај недостатак умањити.

Министарство пољопривреде одредило је за винарство суму од 5,000.000 динара за целу државу. Ако би ова бановина добила 2,000.000 динара, како је ово Одељење тражило, моћи ће се ударити темељ повољног развоја и овог важног рада, без кога виноградарство не може дати велике користи.

V Сточарство

Оно је до сада било слабо развијено, а нарочито у квалитативном погледу.

При пољопривредним установама бановине постоје приплодни пастуви, бикови и нерастови и живина, да би се квалитет стоке поправио.

У оним крајевима, где се показало да крупне племените расе говеда не могу да се аклиматизирају, или су народу непотребна, јер су домаће краве сувише ситне према страним биковима, и где нема довољно сточне хране, замењени су страни бикови одабраним биковима домаће расе.

Набављена су домаћа млада мушка јунак, која ће се бољом исхраном у бановинским пољопривредним установама оспособити за стварање бољег потомства. Заведено је у 1936 години и лиценцирање бикова, па се обавезно кастрирају сви за приплод неспособни бикови, а остављају се најбољи као што се од раније ради са пастувима.

Лиценцирано је у 1936 години 553 бикова и 211 пастува.

Сем пастува у бановинским пољопривредним установама, и код приватника, за време сезоне припуштања шаљу се по целој бановини на припусне станице пастуви Државне ергеле у Душанову и војни пастуви. Тих пастува је било на припусним станицама 67.

Пастуви су расе арапске, полуарапске и босанско брдске.

Ни бикова ни пастува нема још довољно. Стога ће Банска управа сваке године набављати извештан број грла и давати народу на употребу за приплод.

Да би се олакшао бановински буџет, Одељење ће настојати да по могућству раздели новонабављене пастуве и бикове у приватну негу општинама, сточним станицама и бољим сточарима, а тек у случају да исте буду подмирене задржаће остатак за своје установе.

Бановина има, поред расадника и пољопривредних школа, још и Сточарску станицу у Приштини и овчарску у Овчем Пољу, које установе имају специјални задатак за унапређење сточарства.

Као важна мера коју је Пољопривредно одељење у 1936 години увело, јесте тачно одређивање реона за поједине сојеве домаћег говечета. То је учињено после одржаних смотри и узимања мера домаћих говеда у свима срезовима бановине и после тачног проучавања могућности добре исхране.

Свињарство. И ова сточарска грана тражи још много рада на унапређењу. Банска управа је наставила са продајом земљорадницима подмлатка свиња произведених у бановинским установама. Због освежавања крви свиња наређено је да поједине установе мењају нерастове међусобно сваке друге године. Како се шумедијска раса — монголица — свиња показала као најподеснија за ову бановину, Банска управа ће и даље настојати да прошири гајење исте.

Овчарство. Ово је најглавнија и народу најближа грана сточарства. Предузете су мере да се народ упутити на селекцију оваца за производњу боље вуне, која је неопходна нашој младој текстилној индустрији, а такође да се врши у неко-

јим подесним крајевима селекција за већу производњу млека и прераду у добре сиреве. Сем таквог рада у народу Банска управа је основала свчарску станицу за селекцију оваца у Овчем Пољу. Она је почела рад 1936 године.

За овчарство је најважније питање попаша на суватима, изградња модерних бачила, појила итд. Министрство шума и рудника још није уредило ово питање, већ се ради 10-годишњи план који још није достављен Пољопривредном одељењу, па ће га Одељење потражити и дати своје сугестије и примедбе.

Питање зимских попаша, које је од основне важности, у рукама је Аграрне реформе. Одељење је дејствовало да се то питање повољно реши за сточаре, па ће енергично продужити рад ма да има знатних потешкоћа.

Козарство. Овакво како се данас води од веће је штете него ли користи, јер козе уништавају шуме, које су од неопходне користи као регулатор климе и као велики народни капитал. Поклања се нарочита пажња гајењу санских коза код бановинских установа и ширењу истих код земљорадника, нарочито у крајевима где је развијено козарство, јер санска коза може и да пасе а не мора да брсти.

Живинарство. Код бановинских установа већином је гајена Плимут рок раса кокошију, а подмладак и јаја од истих продавани су и замењивани са обичним јајима земљорадницима и грађанству. У предртним срезовима ова се раса показала као добра, те ће се у истима наставити са гајењем те расе кокошију. У јужним, југозападним и југоисточним срезовима иста се није показала као подесна, те је почела страдати од туберкулозе, спирохетозе, кречних ногу и других болести. Зато је у овим срезовима уведена као проба пасмина Род Ајланд, која је отпорнија противу ових болести, и боља је носиља. У томе циљу на сточарској изложби у Младеновцу набављена су четири стабла Род Ајланд кокошију и додељена Нижој пољопривредној школи у Тетову, Бановинском лозном расаднику у Штипу и воћним расадницима у Прилепу и Бевђелији, одакле у пролеће издају јаја првенствено бановинским установама, а доцније и приватним лицима. Такође су предузети огледи селекције домаће кокоши, јер има изгледа на врло добре успехе. Исто ће се предузети са ћуркама, гускама и пловкама страних и домаћих раса.

Једно од најважнијих питања за унапређење сточарства у опште, а у овој бановини напосе, јесте питање исхране стоке нарочито преко зиме. Услед сталног разоравања ливада и ситног поседа већине земљорадника, као и обичаја да се због ђубрета држи већи број стоке него што се може исхранити преко зиме, већина стоке зими гладује, а врло често и лети ако не иде на планинске испаше. Ово стање још се погоршава ако наступи суша, па и оно мало оскудне паше изгори. Да би се томе стало на пут поведена је јака пропаганда за увођење сетве пићних биљака, нарочито луцерке и сточне репе свуда где исте могу успевати, а затим пропаганда за подизање силојама за конзервисање зелене пиће а зиму и сушу. Про-

шле и ове године са помоћи Министарства пољопривреде код појединих земљорадника подигнуто је већ у више срезова 16 малих силојама. Ове године ће се 40.000 динара утрошити на силојама у народу. Ову акцију треба свакако наставити и проширити, јер омогућава исхрану преко зиме већег броја стоке, са храном произведеном на малим површинама оранице. Поред подизања малих силојама за потребе појединаца биће потребно подићи на зимским испасиштима веће заједничке силосе за зимску исхрану оваца које долазе на зимску испашу. На тај начин решиће се важно питање зимске исхране оваца, које лети имају одличне паше на суватима а затим гладују. Овим ће се знатно побољшати квалитет вуне, а и власници — овчари неће морати у јесен буд зашто продавати своје овце Грцима, већ ће моћи сачекати бољу пијачну конјуктуру.

Ово ће се моћи извести помоћу „Сточарског фонда“ који је основан 1936 год. и чији су приходи осигурани ван буџета. Овај фонд ће омогућити да се сирарству посвети довољна пажња, јер у Вардарској бановини су одлични услови за првокласне сиреве. Томе ће се у будуће посветити специјална пажња пошто ће бити средстава из Сточарског фонда.

VI Рибарство

Ово је важна привредна грана. У Вардарској бановини има услова за велики развој језерског и речног рибарства. Охридско, Преспанско и Дојранско Језеро дају првокласне рибе, које су далеко чувене.

Рибарство на тим језерима било је почело назадовати због нерационалног рада рибара и слабог надзора власти.

Банска управа је пре две године предузела успешне мере да рибарство унапреди. Једна од најважнијих мера је оснивање Хидробиолошке станице у Охриду, која већ врши вештачко лежење риба за порибљавање. У 1936 години излегла је и пустила у језеро 1.700.000 рибица, а ове године је метнуто у инкубаторе 4.000.000 јајашца, од чега треба да се излеже преко 3.500.000. Банска управа има рибарски фонд од 2.500.000 динара из кога се подмирују сви трошкови за унапређење рибарства. Поклоњена је нарочита пажња рибарским задругама, које су благодарени бризи Одељења знатно ојачале, ма да су раније стајале врло рђаво.

Предузете су мере, да се језерско рибарство рационализира само путем задругарства, јер само тако ће се моћи најрационалније искоришћавати ова три важна језера. За те послове постављена су три стручњака, и то у Ресну за Преспанско Језеро, за Дојранско Језеро у Дојрану и у Битољу за Црну Реку и околне планинске реке.

Посвећује се пажња и речном рибарству, па ће се и за порибљавање река основати потребна мрестилишта. Одржан је курс за стручњаке за тај посао, па ће се приступити раду.

VII Пољопривредна настава, течајеви и пропаганда

На триторији ове бановине постоје три Ниже пољопривредне школе: у Лесковцу, Тетову и Битољу, у којима настава траје две године. У тим

школама има 230 ђака. Њима се посвећује озбиљна пажња, па су резултати врло добри. Да би резултати били још бољи заведен је шестомесечни припремни течај на тим школама, што ће за свршавање стручне наставе бити врло повољно.

Поред ове три Ниже пољопривредне школе, у горе означеним местима, довршена је у 1936 години главна зграда за оснивање једне сталне пољопривредно-домаћичке школе у Прешеву, где би се у току лета путем течајева одрасле девојке спремале у најглавнијим гранама пољске привреде и домаћинства, како би се на тај начин што боље оспособиле за доцнији самостални живот у свом сопственом газдинству. Зими ће се одржавати течајеви за сеоске младиће.

Када се доврше господарске зграде почеће се са редовном наставом. Те зграде су у изградњи.

Рад пољопривредне наставе помажу срески пољопривредни референти одржавањем свакомесечних предавања и течајева у народу.

Пропаганди и предавањима ће се посветити још већа пажња, јер добри досадањи резултати дају зато оправдање.

VIII Задругарство

Оно је врло слабо развијено на територији Вардарске бановине. Има само 550 задруга.

Да би се задругарству дали добри стручни пропатори и вође, Бановина је лане и ове године дала помоћ Савезу С.З.З. у Скопљу за одржање течајева среским пољопривредним референтима и њиховим помоћницима.

Сем тога су даване задругама мање помоћи у новцу и воћкама, јер су средства у буџету за ове сврхе врло мала.

У главном рад Пољопривредног одељења на унлапређењу задругарства у бановини састојао се у пропагирању задругарства у народу путем предавања, која држе срески пољопривредни референти, као и у препоручивању молби Министарству пољопривреде ради давања државне помоћи оним задругама које својим радом заслужују државну помоћ.

IX Статистика

Одељење скупља статистичке податке о стању пољопривреде у бановини. Статистика је врло важна за сваку струку јер се само из ње види верна слика стања.

Податци се добијају од општина преко среских пољопривредних референата. Пошто општински органи нису свесни важности тачних статистичких података, често пута дају их напамет. Расписима и усменим упутима преко среских референата поучаване су општине у тачном вођењу статистичких података.

X Пољопривредна изложба

Ове године, приликом прославе 25-годишњице ослобођења ових крајева, одржаће се у Скопљу пољопривредна изложба.

*

На крају овог експозеа мора се нагласити, да су предложеним буџетом Пољопривредног одељења предвиђена средства за рад веома скромна, али увиђајући тешко материјално стање народа, на-

стојаће се разумном штедњом постићи што већи успех, који та средства могу дати."

После овога, Господин Бан даје реч г. Душану Марковићу, ветеринарском инспектору, шефу Отсека за ветеринарство, који чита следећи свој експозе:

ЕКСПОЗЕ О БАНОВИНСКОМ БУЏЕТУ ПО СТРУЦИ ВЕТЕРИНАРСКОЈ ЗА БУЏЕТСКУ 1937/38 ГОДИНУ

— Подносилац г. Душан Марковић, шеф Отсека за ветеринарство —

„Кад се узме у обзир да је сточарство једна од најважнијих привредних грана у привредном животу наше целе земље, а поготову у Вардарској бановини, и кад се уважи да вредност стоке у нашој Краљевини и поред пада цена износи данас око 20 милијарди динара, онда је јасно да се та имовина која веома подлежи квару од разних болести а поглавито од сточних зараза, мора обезбедити, осигурати. Једино ефикасно обезбеђење тога огромног капитала што лежи у стоци претставља добро уређена ветеринарска служба.

Кад је реч о ветеринарској служби онда се с правом може рећи да у ниједној другој управној струци није учињен од ослобођења до данас у Вардарској бановини већи напредак и већи успех као што је то случај са сточком ветеринарском. За турске владавине није било по срезовима уопште ветеринара, због тога је турска империја била расадник сточних зараза.

Број ветеринара по срезовима повећава се у овој бановини из године у годину тако да данас имамо свега 43 ветеринара, од којих 3 у банској управи, 2 у Хигијенском заводу у Ветеринарском одељењу и 1 градски у Скопљу, а 37 среских ветеринара.

При сузбијању сточних зараза употребљавају се данас сем законом прописаних ветеринарско-полицијских мера, разна најмодернија биолошка цевива, којима се веома успешно сузбијају опасне сточне заразе, од којих у овој бановини долази у првом реду прострел (антракс), свињска куга и пивштавац. Сва цевљења стоке врше се потпуно бесплатно по сопственике стоке а о државном или бановинском трошку. Тако је у прошлој 1936 години заштитно цевљено преко 50.000 глава разне стоке противу прострела и око 10.000 глава свиња противу свињске куге. Марљивим дијагностичким пелцовањем маленом откривена је у више срезова опасна зооноза сакагија, па је убијено до сала 17 коња због сакагије уз закониту општету сопственицима. Нарочита пажња се поклања сузбијању пироплазмоза (сточна маларија) код говеда, коња и оваца, па је Банска управа посвела где се ова зараза појавила издавала бесплатно одличан савремени лек акаприн. За лечење пивштаве стоке издаје Банска управа сваке године неколико стотина килограма креотана.

Према званичним податцима Министарства пољопривреде у целој Краљевини најраширеније је беснило у Вардарској бановини. Једна шестина свих случајева беснила у земљи отпада на нашу бановину. Сузбијању ове заразе, опасне како за

стоку тако и за људе, поклања Банска управа своју највећу пажњу. Наредбом г. Бана још од 1933 године одређен је сталан контумац паса и облигатно везивање паса, затим уништавање паса луталица. У нашој бановини има пола милиона паса а око 250 хиљада домова, дакле на сваки дом отпада по два пса. Беснило разносе највише пси луталице и вукови. Зато је потребно беспштедно уништавати и једне и друге. Последње три године уништено је око 50.000 паса луталица и сваке године по стотину вукова. Банска управа даје бесплатно отров за тровање вукова, којих према апроксимативним званичним податцима шумарских власти у нашој бановини има око 10.000.

Овом приликом слободан сам скренути пажњу господи већницима на једну сточну заразу која се је недавно појавила у пограничним срезovima струмичком и малешком, а то су овче богиње, које страховито угрожавају овчарство целе бановине. Наша бановина је била слободна од ове заразе неколико година и сада је унешена преко границе из суседних земаља, где према званичним податцима овче богиње владају стационарно. У циљу сузбијања и угушивања ове заразе Банска управа је делегирала у заражене и угрожене срезове тројицу ветеринара у помоћ тамошњим средским ветеринарима ставивши им на расположење средства за пелцовање угрожених оваца, па се Краљевска банска управа нада да ће успети ову заразу у заметку угушити. Кад то не би успело штета би била огромна јер се овче богиње брзо шире и за који месец дана рашириле би се по целој бановини, а познато је да зараза уништава око 25—40% обољења, сем тога старала би трговина са овцама као и извоз оваца у иностранство, па би на тај начин овче богиње проузроковале милионску штету.

Није сузбијање сточних зараза једини задатак државне ветеринарске службе. Сузбијањем сточних зараза које прелазе и на људе, ветеринарска служба чува и народно здравље а то источно и прегледом животних намирница животињског порекла а нарочито меса.

Велики задатак ветеринарства ове бановине је у будућности прво да се повећа број ветеринара, друго да се подигну потребне нове и модерније кланице, треће да се посвуда уреде месарске радње и четврто да се уреде сточни тргови — посвуда где се одржавају сточне пијаце да се подижу ветеринарске амбуланте за лечење стоке и да се уреде сточна гробља, јер прописно закопавање лешева претставља основну меру при сузбијању сточних зараза.

Ветеринарско одељење при Хигијенском заводу у Скопљу које је подигнуто пре неколико година материјалном помоћи Краљевске банске управе претставља корисно научно помоћно средство при кузбијању сточних зараза као ветеринарска бактериолошка установа у којој се врши дијагностика сточних зараза а сем тога се спремају и некоје вакцине од аутохтоних клица.

При извођењу свог великог задатка ветеринарској служби су потребна довољна материјална

средства. Главни терет потреба ветеринарске службе сноси државни буџет у коме је за 1937/38 годину предвиђена сума од 1,584.976 динара за ветеринарство Вардарске бановине, док се у бановинском буџету за идућу буџетску годину предвиђа сума од 235.676 динара. За потпуно успешан рад и функционисање ветеринарске службе као и за подизање и унапређење напред поменутих ветеринарских установа потребна су много већа средства. Зато се полаже велика нада у Ветеринарски бановински фонд, који је прошле године одобрен од Министарства унутрашњих дела и ступа на снагу почетком идуће буџетске године. Предвиђа се да ће приходи тога фонда у будућој буџетској години износити око 410.000 динара, па ће се са тим новцем моћи покрити многе потребе у ветеринарству које ће се трошити сходно прописима одобреног Правилника а нарочито за давање бескаматних зајмова општинама и градовима за подизање и уређење кланица, сточних тргова, стрводерница, стрвишта, месарских тржница и других ветеринарских установа, затим за давање помоћи општинама и градовима за подизање и унапређење ветеринарских установа, за одржавање курсева за ветеринарско-хигијенско помоћно особље (лајници, прегледачи меса, дезинфектори и т. д.).

ОБЈАШЊЕЊЕ БАНОВИНСКОМ БУЏЕТУ ПО СТРУЦИ ВЕТЕРИНАРСКОЈ

А. Лични расходи:

а) Личне принадлежности:

Пошто државна ветеринарска служба с обзиром на извоз стоке и на ветеринарске конвенције тангира међународне интересе то се сви издатци за стручно особље покривају из државног буџета као и већи део материјалних расхода.

Партија 1 и 2. Из бановинског буџета подмирују се само лични расходи за помоћно особље Ветеринарског отсека Краљевске банске управе, које се састоји из једног званичника и једног дневничара-званичника. Њихова плата за идућу буџетску годину износи свега 25.476 динара и 48 пара. Већа је од овогодишње за 948,48 динара због разлике у породичном додатку за званичника и због повећања награде званичнику дневничару која му припада по Уредби о величини награде дневничара у ресору Министарства унутрашњих послова. Како је помоћно особље Ветеринарског отсека у овом минималном броју неопходно потребно за правилно отправљање послова, то се смањивање личних принадлежности у овом случају не може извести према упутству Господина Министра финансија.

б) Помоћи и стипендије.

Партија 3 поз. 1. Поткивачки занат, веома примитиван у Вардарској бановини, од велике је важности како по пољопривреду тако и по народну одбрану. Како у овој бановини немамо поткивачке школе нико не иде о свом трошку да изучи тај занат у једној од поткивачких школа које постоје у другим бановинама, зато Ветеринарски одсек предлаже да се унесе у буџет сума од 7.200 динара за два питомца. Ова позиција је мања за

2.400 динара од овогодишње јер уместо 800 дин. месечно предвиђено је 600 динара.

Позиција 2. Пошто су ове године свршили ветеринарске студије три бановинска питомца предлаже да се у буџет за идућу буџетску годину унесе сума од 18.000 динара за два нова питомца. Ветеринара има уопште мали број у нашој земљи а нарочито их је мало из Вардарске бановине па је Отсек мишљења да би требало послати на ветеринарске студије два одлична абитуријента. Ова позиција је зато мања за 10.800 динара од овогодишње.

Позиција 3. Као помоћ сиромашним сточарима, којима је стока несретним случајем угинула предвиђена је минимална сума од 8.000 динара, за 4.000 динара мање од прошле године.

Б. Материјални расходи:

Партија 4. За путне трошкове особља Ветеринарског отсека приликом сузбијања сточних зараза и за надзор над радом среских ветеринарских референата унета је сума од 7.000 динара, зато да се тиме одтерети кредит из државног буџета потребан за путовања среских ветеринара.

Партија 5. Ветеринарско одељење при Хигијенском заводу у Скопљу је веома корисна научна ветеринарска установа, која знатно помаже при сузбијању сточних зараза, па је потребно да се и ове године обезбеди за то Одељење досадашња сума од 15.000 динара.

Партија 6. За разна материјална средства потребна среским ветеринарима при сузбијању сточних зараза на терену предлаже се досадашња сума од 150.000 динара, којом се попуњују потребе које се не могу покрити из редовних кредита државног буџета, а нарочито за лек противу метиљавости и противу шуге, затим средства за ветеринарску пропаганду у народу. Ова сума је исувише скромна према задатку који врши у очувању здравља стоке а да би се још могла смањити.

Партија 7. Скромна сума од 5.000 динара је неопходно потребна да би се набавило неколико стручних дела стране литературе за књижицу при Ветеринарском отсеку, јер вођство струке треба у интересу службе да стално прати стручну литературу и да се користи новијим тековинама науке.

После читања овога експозеа, г. Бан одређује одмор од 20 минута, а затим у наставку рада г. Бан даје реч г. Светозару Новаковићу, шефу Отсека за шумарство, чији експозе гласи:

ЕКСПОЗЕ ШЕФА ОТСЕКА ЗА ШУМАРСТВО

— Подносилац г. Светозар Новаковић, шеф шумарског отсека —

„Господо бански већници,

Банска управа има један од најузвишенијих задатака у низу њених многобројних улога а тај је да на својој територији сачува шуме, јер су оне основа привредног просперитета па и привредног опстанка бановине.

Важност шума за привреду у бановини проистиче не само из велике површине земљишта, које шуме заузимају на подручју бановине већ и из битности саме шуме, која заузимањем горњих

делова планина и брда омогућава производњу на врло сиромашном земљишту где се не може ни једна друга култура неговати.

У свакој културној земљи па и код нас довољно је данас раширена свест о свим користима од шума, које оне пружају народу поред тога што дају ренту за земљиште на коме расту — што дају дакле, ренту у виду годишњих сеча дрвета.

Ма како, дакле, да је позната та чињеница, колико су шуме за народ корисне ипак не можемо прећи преко тога да и овом приликом опет подвучемо да специјално наша бановина има особиту корист од шума. Наша бановина има јако развијен рељеф свога земљишта. Огромне планине, читави масиви нагло се дижу над пољима. Наша поља су у негдашњим језерским котлинама. Те котлине су: полошка, охридска, преспанска, Пелатонија, ђевђелијска, дојранска, струмичка, скопска, лесковачка и др. Једино Косово Поље има нешто шире и веће подручје, све остало је тако рећи под самим планинама. У нашој бановини је правило, да се из котлине нагло дижу те планине, па према томе, да су оне доста стрме. Та чињеница је од особитог значаја. Она нам показује да нашим котлинама, нашим пољима, нашој пољопривреди, која се благотворно развија по пољима прети опасност од режима воде, који се ствара на тим стрмим планинама. Та чињеница нам показује да је наше поље у зависности од планине. Развој дакле, пољопривреде у пољима је условљен једним извесним мировањем наших планина, при чему је режим воде регулисан пошумљеним и затрављеним тереном.

Искуство нам је показало, да чим немамо шума на планини да се појаве бујни, плаховити потоци, који трају само за време киша, или при копњењу снегова. Тада ти потоци носе огромни материјал: земљу, песак па и камење у долину. Долинске реке брзо заспу корита овим материјалом и како се корито изгуби то река почне да шара по пољима. И тада имамо ону слику коју на жалост срећемо свуда у нашој бановини: и на Ограждену и на Пљачкавици и на Шари планини и на Галичици и на Облаковој Коси и на Бабуни, и на Осогову и на Скопској Црној Гори, на Селачкој планини (Ленишка река плави Прилеп) и свуда редом ми видимо дубока корита наших планинских потока, који су за време лета без воде, док видимо и сувише плитка корита наших долинских река. Плитка су корита Вардара, Црне Реке, Пчиње, Мораве, Бошаве, Ситнице и Струнице, Дрима и свих наших осталих река. Чим падне и најмања киша одмах наше реке постају мутне. То је знак да нам вода односи земљу, то је дакле знак да из дана у дан све више остаје голет на нашим планинама а све више да се засипавају плодна поља па да нам се смањује плодна површина наших поља.

Врло често бива, да ови дивљи планински потоци на појединим местима препрече водоток река на тај начин што заспу огромним наносом река корита. Тада дотичне реке не отичу свом брзином, успоре отицање па због тога створе чинва језера. Тако имамо Блатију испод Скопља

зултат потока који се уливају у Вардар код села Орешана испод Таворске клисуре; затим Моноспитовско блато резултат оних бујица код Новог Села у Струмичком пољу, затим Струшко блато настало великим делом и због наноса Мешеишке Реке у кориту Дрима. Сличан је случај баруштина око Црне Реке и т. д.

Из овог излагања се види, да ми имамо доста штете од наших потока и то због тога што отицање воде са планина у већини није преко целе године већ само за време пролећа и јесени, само дакле за време кишних сезона. Оголели брегови не могу задржати водени талог, сва се вода брзо сручи у долину и са својом огромном снагом носи све на што наиђе. Често је случај да те водене масе ударе на железничке насипе, на путове, на села и на вароши. Има случајева да се цела област нађе под водом. И то је онда поплава. Наша јавност често нажалост и све чешће слуша о огромним жртвама поплава. Једино шума и затрављеност брегова могу нас сачувати од тог зла. Али када су данас корита дивљих потока продубљена, када се обале тих дубоких потока стропоштавају, обурвавају, када и цели брегови клизе, не вреди сада само затрављавати и пошумљавати већ се морају и читави зидови зидати у коритима потока, да би се стабилизовао ток бујица, да би се дубина корита смањила, да би се пад корита смањило, да би се снага воде смањила, да би се дивља бујица регулисала... Све то данас кошта премного. Раније није тако било, јер су шуме у многоне чувале наше планинско земљиште. Наш човек, пак, живео је од стоке и њу је напасао на планинама. Палио је шуме и стварао ливаде и пашњаке. Козе су брстиле и брсте наше шуме. Када су му биле недовољне њиве, крчио је шуме и стварао је нове. Крчевине на стрмим земљиштима за неколико година биле су плен дивљих потока. Прво неразумно пооране бразде створиле су јаружице, затим одатле се јавише јаруге и најзад дивљи потоци. Мутна вода наших река је мутна, јер се у њој налазе плодни слојеви наших брдских па и планинских њива, наших планинаца, наших брђана, — нерационално подигнутих на крчевинама шума.

И Ви, господо бански већници, видите да горе у планини живи један читави народ. Он живи од стоке, од гајења сточарства, од слабе пољопривреде на бреговима и од сече дрвета и продаје дрвета пољским насељима и варошима. Ви видите, да такав начин живота ако се непажљиво спроводи, може да буде фаталан по шуме, да се оне у том случају уништавају и да се место њих јављају голети и дивљи потоци. Ви видите истовремено, да ти потоци односе плодну земљу са планине и да на тај начин смањују могућност нашем планинском живљу за даљу привредну производњу. Али исто тако Ви видите, да и наша пољска села сваке године све више губе веће површине плодног земљишта, јер дивљи потоци носе неплодни песак и камење и засипају поља. Исто тако видите да пољска села губе сваке године све више доста својих њива услед појачавања оних баруштина, насталих после бујичних

наноса у корита река, којима те баруштине отичу. И та пољска села ни у колико нису крива због тих поплава. Ако је ко крив то је крив планинац, то су крива планинска села, која се већим захтевом од шуме, од пашњака, од планине исте оголеле и на њој створиле пустош. Али није ту само данашњи планинац крив, ту се тиче једног општег економског живота у планини. То је један економски систем који води порекло у даљној давнини. То је једна економија, која је одавно почела да се развија у том правцу злоупотребе искоришћавања привредне способности планинског земљишта. То је један већ историјско-економски правац и он се не може лако мењати. Али пољска села, господо бански већници, та села која пате највише од поплава а ништа нису крива због тих поплава, та села чији грађани страхују при сваком црном облаку, који се пре кише, олује и провале свија горе у планини над пољем, та села моле да Банска управа као власт интервенише у њихову одбрану и да заведе један ред у планини, да заведе ред у сечи шума, у пашњацима и у обнови шума на голетима. Заиста данас место да искористимо потоке за наводњавање, место да сву воду искористимо за привредну производњу: било за наводњавање наших поља, било за искоришћавање како обимне планинске водене снаге ми још трпимо и штете од тих потока. Пољопривреда наша и цео јавни живот захтевају да шумарству поклонимо пажњу како би планину што рационалније искористили и за дрво и за попасу и за лисник и за брст и за искоришћавање водене енергије: било за заливање наших поља, који је посао нуждан и хитно потребан, било за добивање електричних снага.

Држећи се начела да је Банска управа заштитник општих интереса и да је њена интервенција уз интервенцију државе неопходно нужна код регулисавања односа и у економским акцијама наших грађана, села и читавих области — Отсек за шумарство односно Банска управа и ове је године предвидела потребне буџетске издатке за те споменуте интервенције.

Детаљно се у буџету предвиђа за рад на пошумљавању динара 190.400.—

За рад на заштити од дивљих потока динара 357.000.—

За управу и чување шума динара 458.688.—

Укупно динара 1,006.088.—

Према прошлогодишњем буџету вишак је за 43.208 динара. Држава такође помаже рад на шумарству у овој бановини, та је помоћ око динара 1,500.000 годишње. Примећује се да ће се из државне помоћи ове године подићи појила у безводној Галичици планини у циљу мелиорације пашњака.

Напомиње се, да се води рачуна о привредно-финансијском стању бановине, па се не може тражити да бановина нагло отпочне радове, чији би трошкови били у несразмери са њеном привредном моћи.

Бановина посвећује особиту пажњу производњи шумских садница. Ову производњу из године у годину повећава. Ове буџетске 1936/37 го-

дине је произведено 9,000.000 и бесплатно разда-то народу да сади и да преко ове трудољубиве садње што више заволи шуму и увиди колико је лако и брзо шуму посећи а колико је тешко засадити и дуго чекати док сазри за сечу.

Чување шума је Банска управа предузела и на задружној основи. То је систем нов, тек прву годину живота има, и ми ћемо користити искуство за бољи напредак овог система.

Што се тиче регулације потока ове нове буџетске 1937/38 године, нарочита ће се пажња посветити заштити пољопривреде. Тако ће се предузети мере, да се регулишу потоци који штете пољима. Радиће се дакле на заштити поља поред радова на заштити железничког и другог саобраћаја.

Пошумљавање голети уз чување шума је једна тешка брига Банске управе. Како је наша отаџбина наследила голети од бивше стране управе, нису дакле за време наше управе постале, и како се наша отаџбина из дана у дан све снажније развија то ће и тај проблем да има своје потребно и сходно решење. При 25-годишњици ослобођења примећује се данас овде, да је нарочиту пажњу поклањао пошумљавању јужносрбијанске голети Блаженопочивши Краљ Александар I Ујединитељ и да се том питању све више из године у годину од стране Банске управе и Министарства шума и рудника поклања нарочита пажња. Спомињем ту и конференцију коју је Господин Министар шума и рудника одржао ту скоро. Тиче се овде престижа, угледа наше Краљевине Југославије и ми можемо данас да тврдимо, да идемо једним сигурним кораком у организацији чувања, подизања и уређења наших шума. Тиме ћемо помоћи општој привреди наше бановине, њеном врло развијеном туризму и здрављу грађана. Како наша бановина троши само за кинин годишње око 400.000 динара и како шума успешно сузбија маларичне болести и ту се види значајно и благотворно деловање шума. Општу потребу за шуме осећа целокупан народ наше бановине. А то је и гаранција за успех нашег рада на шумарству, које у већем делу ове бановине почиње стручан рад тек по ослободујућу.

Пошто је прочитан експозе шефа Отсека за шумарство, Господин Бан даје реч начелнику Просветног одељења г. Љубомиру Алексићу, који је изложио следећи свој експозе:

ЕКСПОЗЕ О БУЏЕТУ ПРОСВЕТНОГ ОДЕЉЕЊА (IV)

— Подносилац начелник Просветног одељења г. Љубомир Алексић —

„Буџет расхода Просветног одељења по предлогу за 1937/38 год. износи 17,378.609.— динара. За 1936/37 годину било је одобрено 2,663.872.— динара. Према томе укупно повећање буџета просветне струке износи 14,714.737.— динара.

У новом предлогу извршена је концентрација кредита према природи просветних послова, па се о свакој врсти тих послова даје и потребно посебно образложење.

I Просветно одељење (гл. XX парт. 99—109).

За само Просветно одељење, тј. за опште просветне потребе по предлогу за 1937/38 предвиђено је свега 2,061.240 динара и то:

а) за редовне расходе:

1) личне	динара	312.240 +
2) материјалне	„	759.000

б) за ванредне расходе „ 990.000

За исте потребе у 1936/37 било је одобрено: 1,338.072 и то:

а) за редовне расходе:

1) личне	динара	293.072 +
2) материјалне	„	348.000

б) за ванредне расходе „ 698.000

Према томе повећање ове главе расхода износи 722.168 динара.

1) Редовни лични расходи у предлогу за 1937/38 годину смањени су са 19.168 динара која је сума пренета у издатке за народне школе (гл. XXIII).

2) Редовни материјални расходи су повећани са 411.000 динара. Сем незнатног повећања од 8.000 динара за потребе самог Просветног одељења ради инспекције школа, остало повећање је предвиђено на име помоћи културно-просветним друштвима и установама.

Важан фактор за национално, културно и просветно подизање народа јесу и друштва и установе основане у ове сврхе и одржаване приватном иницијативом. Таквих друштава и установа има широм целе бановине, у многим местима и по неколико. Њихова је делатност велика и осетна у свима манифестацијама народног духа. Бановина није могла свуда притећи у помоћ, али је ипак по буџету за 1936/37 годину била вотирала 271.000 динара. За 1937/38 годину предвиђено је у ове сврхе 589.000 динара, тј. 318.000 динара више него прошле године.

Велика национална, витешка и културно-просветна организација „Соко“ заслужује не само моралну већ и пуњу материјалну потпору. Та је потпора од стране бановине стално указивана. Само је та помоћ, може се искрено рећи, била не само недовољна и скромна, већ и незнатна према потребама и значају ове организације. Ове године се у Скопљу приређује и покрајински слет. Због овога, а и због оправданих великих потреба, на име помоћи „Соколу“ у Вардарској бановини предвиђено је у предлогу 300.000 динара, тј. 200 хиљада динара више него прошле године.

У многим местима постоје соколски и народни домови. Поред школа они су прави расадници националног и културно-просветног замаха. Има их тек започетих. Жеља и добра воља да се што пре подигну, буди, одржава и бодри приватну иницијативу. Има их недовршених, а највише делом оспособљених за привремени смештај дотичних организација. Овако недовршени домови својим спољашним изгледом дају ружну слику и унижавају значај приватној иницијативи. Има их, најзад, и потпуно довршених, али дугови, направљени за њихово довршење, притискују и даве не само дотичне организације, већ и хумане људе који су врло често дали јемство, не само у име орга-

низације већ и у своје лично име. За ове сврхе предложена је и сада скромна сума од 100.000.— динара, али ипак 20.000 динара више него прошле године. Надати се да друштва и организације неће клонути духом и да ће уложити напоре да се домови доврше. Банска управа, пак, са своје стране, предузеће кораке да се за помоћи у ове сврхе обезбеде и средства ван редовног бановинског буџета.

Материјално помагање сиромашних ученика, нарочито студената, није више само хумана дужност, већ прави проблем коме треба посветити пуну пажњу. Одговарајући овој дужности, бановина је давала знатне суме. Поред сума наике стипендија и наике издржавања питомаца у интернатима, предвиђених у одељку на личне расходе (парт. 101) у износу 160.000 динара, предвиђено је у овом одељку још 43.000 динара наике помоћи друштвима и установама за ове сврхе и то: Подмлатку Црвеног крста 9.000, Студентском дому у Скопљу 10.000 и Београдском универзитету за студенте из Вардарске бановине 24.000 динара.

За ископавање у Вардарској бановини, поред плаћања ванредних трошкова Музеју Јужне Србије, и поред помоћи Музеју Принца Павла у Београду, која је и раније давана, у предлог је унета и сума од 20.000 динара наике помоћи Српској Краљевској академији за ископавања Царичиног града код Лебана. Ископине овог града пружиће не само материјала за проучавање прошлости тога краја, већ ће претстављати и интересантан туристички објекат.

За зидање нових цркава, за оправку старих цркава и манастира као и за остале потребе Српске првославне цркве, најзад, у предлог је унета и сума од 120.000 динара.

б) Ванредни расходи:

Вардарска бановина, колевка средњевековне српске државе, пуна је културно-историских споменика. Њихов је значај огroman. Поред тога, ови споменици привлаче интерес и пажњу и осталог културног света. Сачувати их од пропасти и обновити их, то значи испунити националну дужност и учинити и непосредне материјалне користи крају где се они налазе. На овом послу успешно ради Музеј Јужне Србије, а и приватна иницијатива. За обнову Грачанице, н. пр. постоји нарочити Одбор који је прикупио знатне прилоге. И бановина је пружила знатну суму наике помоћи по буџету за 1936/37 год. Одбор је посао делимице завршио. И за 1937/38 год. се у ове сврхе предвиђа 100.000 динара с тим да се образује специјалан фонд.

Женска гимназија у Скопљу и Реална гимназија у Приштини немају својих зграда. Женска гимназија у Скопљу са 1050 ученица привремено је смештена у војној згради зв. „Ислахана” и по уговору са војним властима мора да се исели 31 августа ове године. За стару и неупотребљиву зграду гимназије у Приштини бановина плаћа кирiju од 60.000 динара годишње. И за једну и за другу зграду постоје плачеви и израђени планови. Гимназија у Приштини, поред овога, располаже и фондом за зидање са готовином од 700.000 динара. У току 1936/37 није се успело са реализо-

вањем зајма за подизање ових зграда, иако је ануитет по буџету био предвиђен. Зајам се ове године мора закључити и реализовати, ако се не жели да две пуне гимназије са 40 одељења и 1.800 ђака остану на улици. Наике ануитета за зајам у ове сврхе унето је 400.000 динара. Ова сума не претставља специјално повећање буџета, јер је предвиђена редукцијом других редовних кредита. Ово треба не само одобрити него и наћи могућности за повећање.

Народно позориште Краља Александра I у Скопљу ужива и од стране бановине заслужену пажњу и дужну материјалну потпору. Досадања сума од 350.000 динара годишње показала се као недовољна. Због тога је у предлогу повећана и сада износи 400.000 динара.

Јужна Србија прославља ове године двадесетпетогодишњицу свога ослобођења. Припреме за ову прославу не само локалног већ општег државног и националног карактера врше се већ неколико година. Банска управа је из редовних буџета ставила знатне суме наике помоћи Одбору за прославу. Ове године треба и саму прославу извести. По програму треба подићи споменик Блаженопочившим Краљевима Петру I и Александру I у Скопљу, завршити споменик у Младом Нагоричану, спремити и оштампати Споменицу, приредити Покрајински соколски слет, приредити привредне и културно-просветне изложбе и националне манифестације. Народ Јужне Србије ће учинити све са своје стране да прослава успе. Преко својих општинских управа он ће дати и материјална средства. Па ипак, највећи део средстава за ову величанствену манифестацију стремљења и стваралачког рада у току минулих 25 година обезбедиће сама бановина, али ван кредита за редовне потребе појединих грана Банске управе.

II Средње школе (гл. XXI парт. 110).

За материјално издржавање средњих школа у 1936/37 години било је одобрено 590.000 динара, сада се предлаже 700.000 динара; 110.000 више него прошле године.

Повећање кредита за ове потребе дошло је као неминовна последица повећања разреда у гимназијама отвореним прошле и претпрошле године и готово сталног повећања броја ђака и одељења и у осталим гимназијама.

На територији Вардарске бановине школске 1936/37 год. има 10 потпуних гимназија (1 мушка, 1 женска и 8 мешовитих), 7 непотпуних мешовитих гимназија и 3 самоуправне мешовите више гимназије (у Велесу, Прилепу и Куманову) са 224 одељења, 398 наставника и 9090 ђака. Ове године има 11 одељења, 22 наставника и 996 ђака више него прошле године.

Гимназиске зграде, заузеле било привремено било стално, или нарочито зидане за школу, са малим изузетком (у Ђевђелији, Велесу, Призрену, Тетову, Врању и Сурдулици) не одговарају данашњим потребама ни с обзиром на број ђака и одељења, ни с обзиром на педагошке и хигијенске услове. Гимназиска зграда у Лесковцу, благодарем средствима свога сопственог фонда, биће у току лета дозидана и проширена и оспособљена да одговори свима условима. Гимназиска

зграда у Охриду била је врло добра, али је услед пожара у фебруару ове године знатно оштећена. Штета на згради учињена је са 250.000 динара и за потребну репарацију ове зграде мораће да се створе ванредна средства. Гимназија у Битољу има 25 одељења а само 14 учионица. У овом ће месту морати да се узме под закуп или да се подигне још једна зграда за гимназиске потребе. Мушка гимназија у Скопљу има 35 одељења а само 22 учионице. Женска гимназија у Скопљу са 23 одељења нема зграде. Гимназија у Приштини са 17 одељења налази се у приватној неупотребљивој згради за коју бановина плаћа велику киррију. Гимназије у Кавадару и Струмици немају својих зграда. Гимназиске зграде у Куманову, Прилепу и Штипу ни мало не одговарају својим садањим потребама. Мора се озбиљно приступити решавању питања гимназиских зграда. Другог начина нема сем закључења једног инвестиционог зајма за зидање једновремено свих, или сукцесивно појединих зграда.

При гимназијама у Битољу, Велесу, Охриду, Прилепу, Струмици, Тетову и Штипу и при Мушкој гимназији у Скопљу постоје интернати. Уређењем и одржавањем ових установа, уз племени-то старање појединих организација, знатно је помогнут рад школе на васпитању омладине и у многоме олакшано школовање великом броју сиромашне а ваљане школске деце. Овај хумани и васпитни рад помаже и бановина издржавањем извесног броја својих питомаца у које сврхе је сада предвиђено 135.000 дин. (по парт. 101 поз. 2).

У бановини постоје и две средње стручне школе: Државна мешовита учитељска школа у Скопљу и Велика медреса Краља Александра I, такође у Скопљу.

Учитељска школа има I 1—2, II 1—2, IV 1 и V 1—2 разред са 7 одељења, 20 наставника и 225 ђака. Уређена је интернатски. У њој сваке године полаже и државни стручни (практични) учитељски испит по 3—400 учитеља-приправника. С обзиром да је школа одлично уређена треба одобрити и омогућити школовање већем броју учитељског подмлатка. Ово у толико пре, што се на пракси показало да у Вардарској бановини остају са службом само свршени кандидати ове школе, док кандидати из других школа, чим добију постављење, гледају и успевају на све могуће начине да добију премештај из наше бановине. Издржавање ове школе и у личном и у материјалном погледу пада на терет државног буџета просветне струке.

Велика медреса Краља Александра I у Скопљу има I—VIII разред, 8 одељења, 16 наставника и 229 ђака. Она има ранг државне средње и муслиманско-верске средње школе. Уређена је интернатски. Издржавање ове школе у целости пада на терет државног буџета просветне струке.

Постоје и две православне богословије (у Битољу и Призрену) као потпуне православно-верске средње школе. У њима има 11 одељења, 25 наставника и 252 ђака. О њима се стара Свети Архијерејски Синод Српске православне цркве.

Постоји, најзад, још једна муслиманско-верска средња школа, Гази Исабегова медреса у Ско-

пљу. Основана је ове године и сада има само I разред са 2 одељења, 6 наставника и 87 ученика. О овој школи се стара Управа Исламске верске заједнице.

III Грађанске школе (гл. XXI парт. 111).

За издржавање грађанских школа у предлог је унета иста сума као и прошле године у износу 90.000.— динара.

Грађанских школа има 13 са 47 одељења, 95 наставника и 810 ђака. Грађанске школе у Кавадару и Струмици се поступно затварају (сада имају само III—IV р. (због отварања непотпуних гимназија у тим местима).

Грађанске школе у Берову, Босиљграду и Кратову у погледу материјалних издатака у свему су на терету бановинског буџета, пошто су дотичне општине сиромашне и у немогућности да их издржавају. Осталим грађанским школама њихове општине не пружају предвиђено издржавање, те се и за њих предвиђа најнужнија помоћ. Надати се да ће општине, после растерећења у погледу издатака за народне школе по новој Уредби, хтећи и моћи да пруже суме предвиђене за потребе ових школа.

При грађанским школама у Урошевцу и Кратову постоје интернати чији је опстанак омогућен тиме што се из бановинског буџета пружа знатна помоћ наиме издржавања бановинских питомаца.

Грађанске школе у Вардарској бановини не уживају велико поверење грађана дотичних места. Ова је појава запажена и у Моравској бановини. Разлог овоме, поред навике и жеље грађана да се деца даље школују само у гимназијама, лежи у факту да ниједна грађанска школа, сем у Урошевцу, нема ни школске зграде, ни намештаја, ни учила, па ни наставника. Питању подизања зграда за грађанске школе, мора се такође поклонити нарочита пажња. И за њих се морају обезбедити средства ван редовног буџета путем инвестиционог зајма.

IV Народне школе (гл. XXIII парт. 112—117).

По новој Уредби о издржавању народних школа сви издаци за народне школе, осим оних по градовима, имају се предвидети и обезбедити по бановинском буџету. По упутству за састав буџета сума за све потребе народних школа не сме бити већа од укупне суме коју су управне општине предвиђале у ове сврхе.

За народне школе предвиђено је 14,447.369.— динара колико су и управне општине, сем градских, биле укупно одобриле по својим буџетима за 1936/37 год. Ако овој суми додамо и 3,612.500 динара колико су градске општине биле одобриле за издржавање својих народних школа, онда је укупан износ трошкова свих народних школа у Вардарској бановини за 1936/37 год. износио динара 18,059.869.—

На територији Вардарске бановине има укупно 1158 народних школа, 2695 одељења и 144.461 ђака. У овај је број урачунато и 40 забавишта и 5 одељења за дефектну децу. Од овога броја има по градовима 40 школа, 386 одељења и 19.196 ђака, а у свим осталим местима 1118 школа, 2509

одељења и 125.265 ђака. Према предлогу бановинског буџета школовање једног ђака народне школе стајало би бановину 113,60 динара годишње.

Поред државних народних школа, на територији бановине постоје и 3 приватне народне школе и 3 приватна забавишта.

За овај број школа, одељења и ђака, као и за школску администрацију потребно је у бановини да на лицу места увек буде бар 2800 наставника. Ствар, међутим, друкчије стоји, и у бановини је готово стално по 200 одељења без наставника.

Подизању зграда за народне школе у Вардарској бановини приступило се врло озбиљно одмах после ослобођења. Народ није жалио своју физичку снагу и она је до максимума искоришћавана да се материјал за зграде спреми и пренесе. Утркивао се у давању прилога и испуњавању својих материјалних обавеза за ове потребе. Општинске управе, среске, окружне и обласне самоуправе предвиђале су и стављале на расположење знатне суме за подизање школских зграда. И бановина је, после свога формирања, наставила традицију ранијих округа и области и знатне суме такође давала за ове. Држава, пак, са своје стране, ни једне године није пропустила да за ово такође стави на расположење знатне суме. Благодарени оваквоме раду и напору у Вардарској бановини су резултати рада на подизању школских зграда за народне школе очигледни.

У току 1936/37 год. бановина је по своје буџету, из редовних и ванредних прихода, наине помоћи за подизање школских зграда, ставила на расположење 1.000.000 динара. Господин Министар просвете је из државних средстава по буџету за 1035-36-37 у току 1936 године такође доделио појединим школама знатне суме наине помоћи за зидање у укупном износу од 980.000 динара. По предлогу бановинског буџета за 1937/38 год. предвиђено је за ове потребе још 500.000 динара. Ако Господин Министар просвете буде и ове године указао исту пажњу оправданим потребама наше бановине, онда се може рачунати да ће у току овог лета бити потпуно завршено 80 школских зграда и да ће бити започето или настављено изграђивање још 90 школских зграда.

Издаци за народне школе предвиђени су, по предлогу, на личне и материјалне расходе Бановинског школског одбора, одн. Просветног одељења, за пословање по новој Уредби и на трошкове самих народних школа.

На личне расходе предвиђено је 115.250 динара за постављење 6 нових службеника (2 чиновника, 2 чиновничка приправника и 2 званичника-дневничара) и за награду референтима предвиђену Законом о народним школама. Административни посао око издржавања 1120 народних школа биће огроман и за исти се мора поставити особље. Издатак за ово не значи повећање редовних издатака нити редукацију других школских потреба, јер је ова сума и раније давана наине награде референтима, благајницима и пословођама школских одбора.

На материјалне расходе предвиђено је динара

160.000.— И ова сума не означава ни повећање издатака ни редукацију других школских потреба.

На трошкове издржавања самих народних школа предвиђено је 14.172.119 динара. Овде су предвиђене суме за све издатке по Уредби о издржавању школа. Поред тога предвиђени су и издаци за које је Бановински школски одбор нашао да су неопходни и то: за осигурање школске послуге, за награду школским режисерима, за довршење школских зграда и за ђачке кухиње.

Наине доприноса за осигурање школске послуге предвиђено је 398.236 динара, јер је Бановина као послодавац по Закону обавезна за ово.

Наине награде школским режисерима предвиђено је 698.600 динара. Ово у ствари није награда већ минимална накнада трошкова управитеља — режисера који врло често морају да одлазе до среског места ради пријема упутстава и новца, ради разних набавака, као и ради обрачуна. Поред тога, овај је издатак и раније постојао у виду награда управитељима школа, благајницима и пословођама школских одбора. Предвиђени износ знатно је мањи од укупне суме даване у ове сврхе по општинским и школским буџетима.

Наине дотације сталном Бановинском школском фонду за зидање и одржавање школских зграда, који се у смислу т. 9 § 139 Закона о народним школама сада оснива, предвиђено је динара 500.000.—

За ђачке кухиње предвиђено је 62.198 динара. Вачке кухиње по школама углавном одржава и помаже школска организација Подмлатка Црвеног крста те ће се у споразуму са њим ова сума најбоље искористити.

V Народна просвећивање (гл. XXIV парт. 118).

Народно просвећивање спроводи се углавном преко школе и школских радника, домаћичких течајева и течаја за неписмене. На народном просвећивању ради и то врло много и приватна иницијатива искоришћена преко разних културних, просветних и хуманих друштава и организација. Народни универзитети, народне књижнице и читаонице, певачка друштва у овом погледу чине вола много. Бановина, поред државе води сталну бригу да овај рад буде са планом и успешан. Тога ради бановина даје знатне суме наине помоћи за рад у овом правцу. Поред суме већ поменутих и овде се одвојено за народно просвећивање предвиђа и предлаже 80.000 динара.

VI. — Поред просветних институција поменутих до сада о чијем се издржавању и раду у потпуности и делимиче стара Бановина у Скопљу од просветних институција постоје Философски факултет и Државни архив. О овим институцијама и њиховом раду води бригу Министарство просвете. При факултету постоји Скопско научно друштво чији рад у погледу издавања публикација Бановина помаже материјално.

Просветом се буди и бодри народни дух. Њоме се подиже морална снага народа. Она оспособљава народ за вршење појединачних и општих дужности и улива народу веру у бољу будућност. Наш народ, поготову овај део у Јужној Србији, има специјалну улогу на Балкану. Он мора духов-

но да се припреми за културну мисију која је Словенима додељена у светској историји будућности. За тако високе циљеве новац утрошен на разноврсне школе и народно просвећивање и васпитање није бачен и упропашћен, већ народу позајмљен и са великом каматом исплатив у ближој или даљној будућности. Јужна Србија мора понова бити жижа културе и просвећености на Словенском Југу.

Уверен сам да сте свесни потреба и високе улоге Јужне Србије и надам се да ћете предложене суме, које су и поред повећања веома скромне, обезбедити и ставити на расположење."

(Свршетак у идућем броју)

ИЗДАВАЊЕ ПОД ЗАКУП ИЗВЛАЧЕЊА ЂУБРЕТА И СМЕТЛИШТА ИЗ ПРИВАТНИХ ДОМОВА, РАДЊА И ДВОРИШТА У ПРИЗРЕНУ

На дан 26 априла 1937 године у 11 часова пре подне одржаће се у канцеларији Градског поглаварства у Призрену, прва усмена лицитација за уступање права изношење сметлишта из приватних домова, радња и дворишта у Призрену.

Ово право општина уступа закупцу за 1 до 2 године дана, а закуп почиње тећи од 1 маја 1937 године према споразуму и условима за то прописаним.

Почетна сума за лицитирање је 85.000 динара.

Кауцију од 8.500 динара лицитанти полажу благајни Градског поглаварства на дан лицитације најдаље до 10 часова пре подне у готовом новцу или у државним хартијама од вредности по курсу.

По закључку лицитације — односно извршности исте, такса се полаже благајни у готовом новцу одмах по Т. бр. 81 Закона о таксама.

Закупац мора имати довољан број превозних средстава и људство помоћу кога се сва сметлишта имају износити ван вароши на за то одређеним местима.

Изнето ђубре припада закупцу.

Овај закуп је обавезан за закупца одмах, а за општину кад се одобри.

Позивају се сва заинтересована лица да у одређеном времену узму учешћа на овој лицитацији.

Услови се могу видети у канцеларији Градског поглаварства у Призрену сваког радног дана у канцеларијском времену.

Из канцеларије Градског поглаварства у Призрену. бр. 4236 од 17 марта 1937 године.

З. О. 979

2—2

ИЗГУБЉЕНИ ОРУЖНИ ЛИСТОВИ

Оружни лист, издат ми од стране Начелства среза шарпланинског под бр. 160 од 26-III-1929 г., изгубио сам, те га овим оглашујем за неважећи.

Призрен, 25-II-1937 год.

Мемет Осман из села Љубичева, среза шарпланинског.

З. О. 951

3—3

Мој оружни лист издат од Начелства среза кривопаланачког бр. 12821/35 год. на име Никола Ц. Величковић из Криве Паланке за револвер кал. 6,35 м.м. изгубио сам, те га овим оглашавам за неважећи.

Величковић Ц. Никола из Криве Паланке.

З. О. 1004

1—1

ИЗГУБЉЕНА КЊИЖИЦА

Просвета — српско просветно и културно друштво — Одбор за Јужну Србију, изгубило је уложну књижицу бр. 26/II Главног савеза српских земљорадничких задруга — филијала Скопље, а која гласи на „Фонд Витешког Краља Александра I Ујединитеља“ и овим је оглашава за неважећу.

З. О. 1000

1—1

ОДБОР

ИЗГУБЉЕНО ШКОЛСКО СВЕДОЧАНСТВО

Сведочанство о свршеном II разреду реалне гимназије у Сурдулици оглашавам неважећим, пошто је изгубљено.

Владимир Батић, Калабовац.

З. О. 976

3—3

ИЗГУБЉЕНО ШКОЛСКО СВЕДОЧАНСТВО

Своје школско сведочанство о свршеном четвртном разреду државне народне школе у Огошту, издато ми 20 октобра 1926 године под бр. 90, изгубио сам, те га оглашавам за неважеће.

У Огошту, 5 априла 1937 год.

Аџиф Ибраимовић из села Огошта, среза гњиланског.

З. О. 1005

1—1

БРАЧНИ СПОР

Пошто сам поднео бракоразводну парницу са мојом женом Маром рођ. Јанковић, то овим изјављујем да њене дугове нећу признати.

Скопље, 5 априла 1937 год.

Чедомир Стефановић, чиновник — Скопље.

З. О. 1003

1—3

БРАЧНИ СПОР

Моја жена Драгица Атанасковић напустила ме је 10 о. м. и однела све ствари. Њене дугове не признајем.

Скопље, 12 марта 1937 год.

Арса Атанасковић — Скопље

З. О. 991

3—3

Власник за бановинску задужбину „Немања“ Др. Вилхелм Даут, Скопље Саватијева ул. бр. 10

Одговорни уредник Јован Д. Костић, Скопље Вучитрнска бр. 17

Задужбинска штампарија Вардарске бановине „Немања“, Цара Николе 35, Скопље.